

91 και τα παραπλήσια. * ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν κακίων τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνη, δουλῖαν, ἀδικίαν, καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακίων, τὰς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς Φαύλους. ἐπιγενήματα δὲ, τήν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην, καὶ τὰ ἴμια. 337 ἔτι τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν 338 εἶναι περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ ἐκτός. τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχῆν, οὔτε ἐκτός. τὰ μὲν περὶ ψυχῆν, ἀρετὰς, καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις· τὰ δ' ἐκτός, τότε σπουδαίαν ἔχειν πατρίδα, καὶ σπουδαῖον φίλον, καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν. τὰ δ' οὔτε ἐκτός, οὔτε περὶ ψυχῆν, 339 τὸ αὐτὸν εἶναι αὐτῶν σπουδαῖον καὶ εὐδαιμόνα. * ἀνάπαλιν δὲ, καὶ 340 τῶν κακίων τὰ μὲν περὶ ψυχῆν εἶναι· τὰς κακίας, καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις· τὰ δὲ ἐκτός, τὸ ἀφρονα πατρίδα ἔχειν, καὶ ἀφρονα φίλον, καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν· τὰ δὲ οὔτε ἐκτός, οὔτε περὶ ψυχῆν, τὸ αὐτὸν εἶναι αὐτῶν Φαῦλον καὶ κακοδαίμονα. 341 ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικὰ, τὰ δὲ ποιητικὰ· τὰ δὲ, τελικὰ καὶ ποιητικὰ. 342 τὸν μὲν οὖν φίλον, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένης ἀφελείας,

337 Bonorum quaedam animi esse ajunt. quaedam externa, quaedam neque animi neque externa. In hac divisione corporis bona praetermissa sunt, nisi si ea in externis Stoici numerant; quod & verissime est: quia quidem magna ex parte usus est Cicero libro v. de Finibus; & quidem sic, ut iidem sere quibus Laërtius exemplis usus sit. Ita fit, inquit, ut duo genera propter se expetendorum reperiantur; unum, quod est in eis, in quibus complectitur illud extremum: quae sunt aut animi, aut corporis. Haec autem, quae sunt extrinsecus, id est, quae neque in animo sunt, neque in corpore, ut amici, ut parentes, ut liberi, ut propinqui, ut ipsa patria. Aldob. 338 Εἶναι κατὰ ψυχὴν] Γραφεται οὕτως περὶ Φωχῆν, & rectius. H. Steph. 339 Ut si quis ipse finalis, beatissime sit. Quo solo nomine ex Stoicorum sententia, si desit virtus, nunquam erit sapiens, ideoque neque animi bonis praeditus erit: hac enim sola virtute continentur, & carebit externis, quoniam haec ipsa ad externa bona nihil pertinent. Aldob. 340 Similes etiam vitiorum. Graece, τῶν κακίων. Quod ego vitiorum verbi potius, quam malitiarum, Cicero auctoritatem secutus, qui in III. de Finibus, ita verit. Quasi enim Graeci κακίας appellant, vitia malo, quam malitias nominare. & paulo post affectus hujus rei rationem. Virtutibus, inquit, igitur

recessisse mihi videris. Et ad consuetudinem nostram orationis, vitia posuisse contraria. Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum potest, vel etiam a vitio dictum vituperari. Ita κακίας malitiam dixisset, ad aliud nos unum certum vitium conjunctio Latina traheret; hoc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur. Idem. 341 Praeterea bonorum aliqua esse ad finem pertinentia, aliqua efficientia, alia utrumque. Quam divisionem ex eodem III. libro de Finibus transtulit sic enim apud Ciceronem Cato loquitur. Sequitur illa divisio, ut bonorum alia sint ad utilitatem pertinentia, sic enim appello quae τελικὰ dicuntur; alia autem efficientia, quae Graeci ποιητικὰ, alia utrumque. In quo videt Ciceronem iidem, quae Laërtius usurpavit, Graecis nominibus usum fuisse. Idem. 342 Amicum igitur. Et ab eo profecta emolumenta, bona esse efficientia. Quem quidem amicum Cicero quoque in bonis efficientibus numeravit eodem loco: nam post verba supra proxime citata, ita scribit. De pertinentibus nihil est bonum praeter actiones bonas; de efficientibus nihil praeter amicum. Quas autem Laërtius ἀφελείας vocavit; ego emolumenta verbi potius, quam utilitates, Cicero secutus, qui libro III. de Finibus sic & ipse verit his verbis. Ut vero consequeretur omnium bonorum erga hominem societate pro-

proveniunt commoda, effectiva esse bona. Porro confidentiam, et magnitudinem animi, et libertatem, et oblectationem, et laetitiam, et tranquillitatem, omnemque virtutis actum, finis in parte esse. 97 * Effectiva verò et ad finem tendentia esse bona. Nam ex eo quidem, quod perficiunt felicitatem, effectiva sunt bona; ex eo verò quod illam veluti partes ipsius implent, ad finem pertinent. Pari ratione malorum quoque alia esse finalia, alia effectiva, alia in utrumque modum se habentia. Inimicum nempe, et quae ab ipso oriuntur, incommoda, effectiva esse; Stupiditatem autem, et humilitatem, et servitutem, et molestiam, et merorem, ac tristitiam, omnemque actum malitiae, ad finem pertinere. Quae verò se utroque modo habent, ex eo quod inferunt infelicitatem, effectiva sunt: et ex eo quod eam, utpote ipsius partes, implent, ad finem pertinent. * Praeterea, bonorum animi, alia habitus sunt, alia affectiones, alia nec habitus, nec affectiones. Affectiones quidem, virtutes sunt; habitus autem, stultitia. Porro actiones neque habitus neque affectiones sunt. Communiter autem bonorum quaedam sunt missa, ut fecunditas prolis, et quietas senectus. Simplex verò bonum est scientia. Ac semper quidem praesentia bona, virtutes; non

tae, conjunctio, charitas, & emolumenta & detrimenta, quae ἀφελήματα & βλάμματα appellant, communia esse voluerunt. Idem. 343 Sed & pertinentia, & efficientia bona quaedam esse. Haec tamen quae sunt, nulla attulit Laërtius. Cicero loco citato sapientiam in numero eorum posuit, quae & pertinentia est, & efficientia. sic enim ait. sed & pertinentem, & efficientem sapientiam volunt esse. Idem. 344 Praeterea inter animi bona, aliqua sunt habitus, aliqua affectiones, quaedam neque habitus neque affectiones. Cujus divisionis Peripatetici quoque membra agnoscunt, quamvis exempla ad alias, neque easdem referant res. Virtutum enim non affectionem, sed habitum esse volunt: institutiones autem, quae Stoici vocant habitus, nunquam in genere habitus illi ponent, sed potius in genere affectionis. Idem. 345 Neutra vero aliena. Quid si erunt actiones cum virtute? an ne tum quidem virtutes erunt? quoniam aliud est virtus, aliud actio proficiens a virtute. Virtus est illa quidem affectio, actio au-

tem quantumvis a virtute proficiens, virtus esse non potest. Idem. 346 Et leve senectus. Sic ego verti eam, quam Graeci vocant ὠχρησις, in quo Ciceronem auctorem sequor in libro de Senectute, qui gravem senectutem & levem dicit. Gravem quidem apud eum Scipio cum Catone loquens, his verbis: supereminens mihi solo cum hoc C. Laelio tuae ceterarum rerum tuam excellentem, M. Cato, perfectissimae sapientiarum vel maxime, quod senectutem tuam nunquam tibi gravem esse sentierim. & paulo post Cato ipse sic locutus est: Nec tamen in summa aetate leve esse senectus potest, ne sapienti quidem, nec infirmis in summa aetate non gravis. Idem. 347 Quicquid autem bonum sit, id omne est utile, & opus esse oportet, &c. Quod abunde satis disputavit Cicero libro III. de Officiis, in quo docet Pantheum, qui & ipse Stoicus fuit, hoc defendisse, fieri scilicet non posse, ut utile cum honesto pugnet. Cujus verba, quia multa in hac sententiam dixit, confulto praetermitto. Sed & libro III. de Finibus est apud Ciceronem huic similis argumentatio, eadem

οὐκ αἰεὶ δὲ, οἷον χαρὰ, περιπάτησις, πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρειν εἶναι, καὶ δέον, καὶ λυσιτελεῖς, καὶ χρήσιμον, καὶ εὐχρηστον, καὶ καλὸν, καὶ 99 ἀφελίμον, καὶ αἰρετὸν, καὶ δίκαιον. * συμφέρειν μὲν, ὅτι Φέρει τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ἀφελίμεθα. δέον δὲ, ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρή. λυσιτελεῖς δὲ, ὅτι λύει τὰ τελούμενα αὐτὸ, ὡς τε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεράγει τῇ ἀφελείᾳ. χρήσιμον δὲ, ὅτι χρείαν ἀφελείας παρέχεται. εὐχρηστον δὲ, ὅτι τὴν χρείαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται. καλὸν δὲ, ὅτι συμμέτρος ἔχει πρὸς τὴν αὐτοῦ χρείαν. ἀφελίμον δὲ, ὅτι τοιοῦτὸν ἐστὶν ὡςτε ἀφελεῖν. αἰρετὸν δὲ, ὅτι τοιοῦτὸν ἐστὶ ὡςτε εὐλόγως αὐτὸ αἰρεῖσθαι. δίκαιον δὲ, ὅτι νόμος ἐστὶ σύμφωνος, καὶ 100 κωνονίας ποιητικόν. * 348 καλὸν δὲ λέγουσι 349 τὸ τέλειον ἀγαθὸν, παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητούμενους ἀριθμούς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. 350 εἶδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρείον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν. ἐν γὰρ τοῖςδε τὰς καλαῖς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνάλογον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι εἶδη τέτταρα, τὸ, τὸ ἀδίκον, καὶ τὸ δειλὸν, καὶ ἀκόσμιον, καὶ ἀφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν, τὸ ἐπαινετοῦς παρεχόμενον τοὺς ἐχούτας ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον. ἑτέρας δὲ, τὸ εὐπεφυκέναι πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον. ἄλλως δὲ, τὸ ἐπιμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφόν, ἀγαθὸν καλὸν εἶναι. * λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν εἶναι, 351 καθὰ Φρῶν Ἐκατόν ἐν τῷ τρί-

tere, aut non valde dissimilia ab his, quae hic Laërtius ait, concludens his verbis, Illud autem per absurdum bonum esse absurdum. quod non expectandum sit aut expectandum, quod non placeat, aut si id non est iam diligendum, ergo est probandum, ita etiam laudabile, id autem honestum, paulo etiam supra, si inquit, virtus, unum istud, quod honestum appellas, velleum, laudabile, decorum, &c. idem.

348 Honestum autem perfectum bonum idcirco dicitur, quia numerum omnibus requisiri à natura sit expectatum.] Sic enim Cato quoque Stoicus apud Ciceroem in III. de Finibus, ex sententia Diogenis Babylonii, magni & gravis Stoici; Ego, inquit, asseutor Diogeni, qui bonum definiat id, quod esse natura absoluteum, quod etiam III. de Officiis Cicero confirmat ita scribens; Illud autem quod velleum velleum ap-

semper autem; ut, gaudium, deambulatione. Bonum autem omne conducens, et opportunum, et lucrum adferens, et commodum, et utile, et honestum, et emolumentum praestans, et optabile, et iustum esse. * Conducens quidem, quod ea 99 conferat, quibus emolumentum capimus. Opportunum, quod in iis quae fieri oportet contineat. Lucrosum verò, quod rependat quae in id infumta sunt, ita ut reditus è negotio utilitate sumptum exsuperent. Utile, quod usum praestet utilitatis. Commodum, quod laudabilem utilitatem operetur. Pulchrum, quod moderatè sui usum praebet. Emolumentum ferens, quod tale sit ut juvare possit. Optabile, quod eijusmodi est, ut optione merito id eligamus. Iustum verò, quod iuri ac legi concordet, efficiatque societatem. * Honestum autem perfectum dicunt bonum, quod omnes à natura habeat quasitos numeros, sitque perfectè moderatum. Honesti autem quatuor species tradunt, iustitiam, fortitudinem, temperantiam, et scientiam. His enim honestas adiones consummari. Eadem itidem ratione turpe quod est, in species quatuor scindunt; in injustitiam, formidinem, intemperantiam, et insipientiam. Dici autem honestum unicè quidem, quod eos qui hoc praediti sunt, meritò omni laude dignos facit. Aliter autem bene et aptè ad opus suum natum esse. Aliter verò, quod exornet, cùm dicimas solum sapientem bonum, honestumque esse. * Dicant autem quod honestum 100 sit, id solum esse bonum, ut Hecato In-

pellant, Stoicos autem dicit, perfectum atque absoluteum esse, &c. ut idem dicitur, omnes numeros habet, nec praeior sapientem cadere in quatuoriam species idem.

349 Τὸ τέλειον ἀγαθόν,] Γραφεται τὸ τελείως ἀγαθόν. H. Steph.

350 Honesti verò partes esse quatuor.] Eisdem, quas & supra enumeravit, & Cicero etiam I. de Officiis libro docuit; in quarum enumeratione animadvertat lector, scientiam pro prudentia nominatam esse, quam enim supra φρονεῖν dixerat; eam hoc loco τὸ ἰσθητικόν nominavit. Aldob.

351 Quomodo autem ait Hecaton.] Cujus meminit Cicero III. de Officiis, qui & Rhodius, & Panaxii discipulus fuit, & libros de Officiis scriptis ad Q. Tuberonem. idem.

tertio de bonis ait, et Chryssippus In libro de honesto. Id autem esse virtutem, et quod sit virtutis particeps; cui aequale illud est, bonum omne quod sit, id etiam honestum esse. Honestum autem ac bonum tantumdem valere. Id autem huic simile est. Nam quia bonum est, honestum est: Est autem honestum; Bonum ergo est. Putant et omnia bona esse paria, bonumque omne summopere esse appetendum, idque nec augmentum suscipere, nec detrimentum. Eorum autem quae sunt, ajunt alia bona; mala alia; alia 102 neutra. * Bona quidem virtutes esse, prudentiam, justitiam, fortitudinem, temperantiam, et cetera id genus. Mala verò his opposita vitia, imprudentiam, injustitiam, et cetera. Neutra verò, quae neque profunt neque obstant, ut est vita, sanitas, voluptas, pulchritudo, vires, opes, gloria, nobilitas: et quae eis opposita sunt, mors, aegritudo, dolor, turpitudò, infirmitas, inopia, obscuritas at-

352 Quod idem est, ac quicquid bonum est, id etiam esse honestum, &c.] Hoc autem illud est Stoicorum, in quo totam suam disciplinam positam esse putant, ut declarat Cicero libro III. de Finibus his verbis: Quod autem continet non magis eam disciplinam, de qua loquor, quam vitam, fortunamque nostram, id est, ut quod honestum sit, id solum bonum judicemus. & quae sequuntur. Idem.

353 Ἰσοδυναμῶν] Γραφεται ἰσοδυναμῶν τὸ καλὸν τῷ ἀγαθῷ. Legitur etiam ἰσοδυναμῶν, item ἰσοδυναμῶν. H. Steph.

354 Non quia bonum est, honestum est, est autem honestum; bonum ergo est.] Quod unum est ex his, quae Cicero Stoicorum consilia appellare solet, cuiusmodi illud est; quod ad concludendum id, quod supra proxime posui, assert ipse III. de Finibus libro ita scribens. Sed consilia me Stoicorum breviter & acuta delectant, quod est bonum, omne laudabile est: quod autem laudabile est, omne honestum est: bonum igitur quod est, honestum est. Aldob.

355 Virtutes quoque eui bona omnia esse praeior, utique bonum summe esse expectandum, neque crescere neque minui.] Quod quidem consequenter dicitur ab his, qui omnia quoque peccata paria esse ajunt, quod à Ciceroe in paradoxis ex sententia Stoicorum positum est, & disputatum. Sed quod hic Laërtius ait, hoc idem posuit etiam Cicero libro III. de Finibus, pluribus in locis. primo quidem his verbis. Hoc autem ipsum bonum non accrescere, neque crescere, aut eam ceteris comparando, sed propria vi sua & sententia & appellatur bonum. & paulo post:

τῶν περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ τοῦ καλοῦ. εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν, καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς. 352 ὃ ἐστὶν ἴσον, τὸ πᾶν ἀγαθὸν, καλὸν εἶναι. καὶ τὸ 353 ἰσοδυναμῶν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθὸν ἵπτερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. 354 ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἀγαθὸν, καλὸν ἐστὶν. ἐστὶ δὲ καλὸν ἀγαθὸν ἀρετῆς ἐστὶ. 355 δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἰρετὸν, καὶ μήτε ἀνεῖναι, μήτε ἐπίτασιν δεχέσθαι. 356 τῶν δὲ ὀντων φασὶ τὰ μὲν, ἀγαθὰ εἶναι: τὰ δὲ, κακὰ τὰ δὲ οὐδέτερα. * ἀγαθὰ μὲν οὖν τὰς τε ἀρετὰς, 102 φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ τὰ λοιπὰ. κακὰ δὲ, τὰ ἐναντία, ἀφροσύνην, ἀδίκιαν, καὶ τὰ λοιπὰ. οὐδέτερα δὲ, ὅσα μήτε ἀφελεῖ μήτε βλάπτει. οἷον ζῆλον, ὕβριον, πῆδον, κάλλος, ἰσχυρὸς, πλοῦτος, 357 δόξα, εὐγένεια καὶ τὰ τοῦτοις ἐναντία, θανάτος, νόσος, πόνος, αἰσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδύξια, δυσ-

Alia est igitur propria aestimatio virtutis, quae genere, non crescendo valet. & rursus. Itaque consentaneum est his, quae dicta sunt, ratione illorum, qui illum bonorum finem, quod appellamus exitum, & crescere putant posse, isdem placere esse alium alio sapienterem, itemque alium magis alio vel peccare, vel recte facere, quod nobis non licet dicere, qui crescere bonorum finem non putamus. & paulo post. Sed quatuoriam negent nec virtutes, nec vitia crescere, utantur utrumque eorum finis quodam modo. & quasi dilatare putant, ex quibus locis vides, quod Laërtius contra auctorem huiusmodi dixerat, hoc a Ciceroe neque crescere dici, neque minui. Idem.

356 Sed eorum, quae sunt, alia bona, alia mala, alia neutra esse ajunt.] Sic enim Cato quoque Stoicorum explicans disciplinam, apud Ciceroem in III. de Finibus, eadem distinguunt. Itaque, inquit, cum esse sitis constitutum id solum esse bonum, quod esse honestum; & id malum solum, quod turpe, tum inter haec (intellige tu bona & mala) & illa quae nihil habent ad bene vel nocere referendum, haec autem & leviter ad bene vel nocere referendum, ego neutra appellavi. Circumscriptus ergo virtutibus quae sola bona sunt, & his oppositis vitis, quae sola mala, reliqua omnia sive corporis, sive extrinseca bona apud Stoicos neutra sunt. Idem.

357 Δόξα] Γραφεται ἰσθητικὸν pro δόξα. H. Steph.

Bona summa.] Graece ἰσθητικὸν, sic etiam verit, & verendum esse docuit Cicero III. de Finibus, his verbis: De bona autem summa, quoniam enim appellant ἰσθητικὸν ἄριστον est hoc loco bonam summam appellare, quam H. h. h. 2

γενεῖα, καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια καθὰ Φη-
 γων ἐκάτων ἐν ἐβδόμῳ Περὶ τίλους, καὶ Ἀπολλοδω-
 λάδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ Χρύσιππος, μὴ γὰρ εἶ-
 ναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα, ³⁵³ κατ' εἶ-
 103 δος προημένα. * ³⁵⁹ ὡς γὰρ ἴδιον θερμὸν τὸ θερ-
 μαίνειν, οὐ τὸ ψύχειν, οὕτως καὶ ἀγαθὸν τὸ ὠ-
 Φελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. οὐ μᾶλλον δὲ ὠφελεῖ
 ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἄρα ἀ-
 γαθὸν οὔτε πλοῦτος οὔτε ὑγίεια. ³⁶⁰ ἔτι τὸ Φασιν,
 ὡς ἴστιν εὐ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο οὐκ ἴστιν
 ἀγαθὸν· πλοῦτος δὲ καὶ ὑγίεια ἴστιν εὐ καὶ κα-
 κῶς χρῆσθαι· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑ-
 γίεια. Ποσειδάωνος μὲν τοι καὶ ταῦτα Φησὶ τῶν
 ἀγαθῶν εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν Φη-
 σιν. Ἐκάτων τὲ ἐν τῷ ἑνεακαιδέκω Περὶ ἀ-
 γαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ ἡδονῆς· εἴ-
 και γὰρ καὶ αἰσχροῦς ἡδονάς· μὴδὲν δὲ αἰσχρὸν,
 104 εἶναι ἀγαθόν. * ³⁶¹ ὠφελεῖν δὲ ἔστι κινεῖν ἡ ἰσχυρῶς,
 κατ' ἀρετὴν· βλάπτειν δὲ, κινεῖν ἢ ἰσχυρῶς,
 κατὰ κακίαν. ³⁶² διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα

que ignobilitas, et his familia; ut ait He-
 cato in septimo De fine, et Apollodorus in
 Ethice, et Chrysippus. Non enim esse ista
 bona, sed indifferentia, per speciem pro-
 duca. * Sicut enim caloris proprium est
 calefacere, non refrigerare; et si boni
 proprium professe est, et non nocere.
 Non autem magis profunt, quam nocent
 opes atque sanitas. Quare nec opes, nec
 sanitas bonum est. Præterea dicunt;
 quo bene et malè uti possumus, id bo-
 num non est: divitiis autem et sanita-
 te bene et malè uti possumus; non est
 igitur bonum opulenta et sanitas. Posi-
 donius tamen ista quoque bona esse di-
 cit. Sed neque voluptatem bonum esse
 dicunt, et Hecato in decimo nono De
 bonis, et Chrysippus in libris de vol-
 uptate. Esse enim et foedas voluptates;
 verum nihil quod foedum sit esse bonum.
 * Professe autem, est movere, aut habe-
 re, secundum virtutem. Contrà verò no-
 cere, est movere, aut habere, secundum
 vitium. Duobus autem modis dicti indiffe-

gloriam. Quod si eo loco apius, hoc quoque non
 minus apte. quippe eadem de re Lærtius hoc loco ag-
 git, de qua Cicero, ut dubitandum non fit, quin eod-
 em modo nobis ac illi hæc vox vertenda fuerit.
 Aldob.
 358 Et genere promota.] Græcè κατ' ἴδους προη-
 μένα: sic enim Cicero veritū προημένα: quod quidem
 declarabo paulo post suo loco. genere autem, intelli-
 ge tu virtutis. Quia hæc, que neutra sunt apud Stoi-
 cos, à genere virtutis promoveri dicuntur, quia in
 eo non continentur. Idem.
 359 Ut enim que quod calidum sit, proprium est
 calefacere. &c.] Hac eadem ratione usus est Aristo-
 teles libro vi. Ethic. cap. 11. ut probaret, natura-
 les virtutes proprie non esse virtutes, quia scilicet in-
 terdum eas habentibus nocerent, non proficere:
 cum tamen virtutis proprium sit proficere semper,
 nunquam nocere. Idem.
 360 Præterea quo, ajunt, bene est male uti licet,
 id bonum non est.] Quæ ratio superiori est conse-
 quens. non enim aliquando nocerent hæc, que in-
 differentia Stoici appellant; aliquando proficere-
 runt eis bene & male uti liceret. Idem.
 361 Professe vero motus, vel status est virtute.]
 Hoc quoque superioriibus consequens. Proficere enim
 & obesse eo genere metiendum utrumque est, quod
 aut semper proficere, aut semper nocere. Hoc autem
 est virtus, aut vitium. quoniam cætera omnia quan-

doque nocent. Hunc autem locum, qui Græcè sic
 se habet, ὠφελεῖν δὲ ἴστι κινεῖν, ἢ ἰσχυρῶς κατ' ἀ-
 ρετὴν, ex Cicerois verbis in III. libro de Finibus ver-
 titimus, mire sententiám Græcorum verborum expri-
 mentibus. sic enim ibi Cicero scribit. Ego assensio-
 Diogeni, qui bonum definiens ait, quod esset natura
 absolutum. id autem sequens, illud quod proficere,
 ἀφ' ἧσθα enim sic appellamus, motum aut statum
 esse dixit à natura absoluta. Videns enim quod Læ-
 rtius dixisset motum ἢ ἰσχυρῶς, Cicero nem motum, vel
 statum dixisset. Quod autem ille dixit κατ' ἀρετὴν,
 Cicero retulit ad ἀπορίστητον naturam, qua virtus ipsa
 continetur. Propositionem autem Græcæ κατὰ, Cice-
 ro propositionem reddidit, eandem significationem
 habentem. tam enim Latine dicimus secundum virtu-
 tem, quam è virtute. Idem.
 362 Verum ea, inter que nihil interest, dupliciter
 dici vident, uno quidem modo, que neque ad beate
 neque ad misere vivendum quidemque valent. &c. ut
 que ad. Quæ circa eorum.] Quam eandem distinctio-
 nem, divisionemque possit Cicero III. de Finibus,
 & quidem sic, ut istam etiam exemplis uteretur.
 sic cum ibi ait. Itaque cum esset satis confusivum,
 id solum esse bonum, quod esset honestum, & idem
 lunt, quod turpe: tum inter hæc illa, que nihil va-
 lerent ad beate misereve vivendum, aliqui tamen
 que differrent, esse voluerunt. ut essent eorum alia
 estimabilia, alia contra, alia neutrum, quæque au-

rentia. Uno quidem, ea que neque ad fe-
 licitatem, neque ad infelicitatem confe-
 runt; ut sunt divitiæ, sanitas, vires, glo-
 ria, et cætera id genus. Nam et sine his
 contingit felicem esse, cum earum usus
 vel rectus felicitatis, vel pravus infelicitatis
 auctor sit. Aliter autem dicuntur in-
 differentia, que neque appetitum, neque
 aversationem movent; ut est, pares in
 capite habere capillos, vel impares: vel
 extendere, vel contrahere digitum. Prio-
 ra enim que diximus indifferentia non ita
 se habent. Illa quippe et appetitum et a-
 105 versationem movent. * Idcirco alia qui-
 dem ex eis eliguntur, cum cætera æqua
 ratione vel eligenda sint, vel fugienda.
 Porro indifferentium alia quidem produ-
 cta vocant; alia, rejecta. Producta quidem,
 que habeant exultationem; rejecta
 vero, que exultatione careant. Ex-
 ultationem verò vocant aliam quidem,
 que conferat aliquid ad contentaneam vi-
 tam, que circa omne bonum est: aliam
 verò, mediam quandam vim esse, aut
 usum conferre ad eam vitam que fit se-
 cundum naturam, quod idem est ac si dicamus, quem usum ad vitam secundam naturam con-

ἀπαξ μὲν, τὰ μῆτε πρὸς εὐδαιμονίαν, μῆτε πρὸς
 κακοδαιμονίαν συνεργεῖν, ὡς ἔχει πλοῦτος,
 ὑγίεια, ἰσχυρὸς, δόξα, καὶ τὰ ἕμαι· ἐνδέχεται
 γὰρ καὶ χωρὶς τούτων εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς
 αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὕσης ἡ κακοδαιμο-
 νικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα, τὰ μῆτε
 ὀρμῆς, μῆτε ἀφορμῆς κινήσιμ' ὡς ἔχει τὸ ἀρ-
 τίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττὰς,
 ἢ ἐκτείνει τὸν δάκτυλον, ἢ συστελλὰ τῶν προτέ-
 ρων ἀδιάφορον οὐκ ἐστὶ οὕτω λεγομένων. ὀρμῆς
 γὰρ ἴστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινήσιμ'. ³⁶³ διὰ
 τὰ μὲν αὐτῶν ἐκλέγεται, τῶν οὐδετέρων ἐπίσης
 ἐχόντων πρὸς αἴρεσιν καὶ Φυγῆν. ³⁶⁴ τῶν ἀδια-
 φόρων τὰ μὲν λέγουσι προημένα, τὰ δὲ ἀπε-
 προημένα. προημένα μὲν, τὰ ἐχόντα ἀξίαν
 ἀπροημένα δὲ, τὰ ἀναξίαν ἐχόντα. ἀξίαν
 δὲ, τὴν μὲν τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁ-
 μολογούμενον βίον, ἥτις ἴστι περὶ πᾶν ἀγαθὸν
 τὴν δὲ, εἶναι μέσην τινα δύναμιν ἡ χρείαν ³⁶⁵ συμ-
 βαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ Φύσιν βίον, ὅμοιον
 εἶπεν, ἢν τινα πρὸς Φέρεται πρὸς τὸν κατὰ Φύσιν
 βίον, quom quod idem est ac si dicamus, quem usum ad vitam secundam naturam con-

tem estimanda essent, eorum in aliis satis esse causa,
 quæm virtutem quibusdam anteponebantur, ut in valedic-
 ne, ut in integritate (senectute), ut in dolores vaquitate,
 ut gloria, divitiarum, similitum verum; que sunt
 eadem apud Lærtium exempla. ut ἴστι πλοῦτος,
 δόξα, ὑγίεια, ἰσχυρὸς, deinde sic Cicero: Idemque eor-
 tum, que nulla estimacione digna essent, pariter sa-
 tis habere causa quæm virtutem rejiciantur. Ex quibus
 quod verbum illud Lærtii, τὰ μῆτε ἀφορμῆς κινήσι-
 μ' sum interpretatur. Animadvertat etiam lector verba
 illa nostre interpretationis, ut enim certius quidem
 hanc verum usum ad beatam, vel miseram vitam
 referatur, tamem sine his beate vivere contingit, con-
 tinere eandem sententiám, quam expressit Cicero
 eodem III. de Finibus, paulo post locum supra cita-
 tum his verbis. Sic ea, quæ sunt præposita, referuntur
 illa quæ sunt ad finem: sed ad eum vim, naturamque
 nihil pertinet. Aldob.
 363 Quæ circa eorum alia quidem eliguntur, cum
 in aliis nihil interest, sive eligantur, sive rejiciantur.]
 Eorum, inquit, indifferentium, que supra dicta
 sunt, alia eliguntur, ea scilicet, que quamvis ad
 beatam vitam nihil valent, ad eam tamen referuntur,
 & in aliis utrumque est causa, quæm virtutem se-
 ligantur; alia utrumque rejiciantur necesse, nihil interest,
 quia in illis nihil est cause, que aut eligantur, aut
 rejiciantur. in quo Stoici à Pyrrhone, Anthonque

differunt. Illi enim omnia hæc indifferentia, que
 præter virtutem sunt, sic exequantur, ut ea priorius
 in utramque partem paria dicent, neque aliud a-
 lio magis, sive eligendum, sive rejiciendum puta-
 rent: quod Cicero declarat in eodem III. de Finibus.
 Idem.
 364 Indifferentium autem quædam præposita dicuntur,
 quædam rejecta.] Quæ Lærtius προημένα, & ἀπρο-
 ημένα vocat, hæc Cicero aliquando προημένα
 & ἀπροημένα, aliquando præposita, vel præposita
 & rejecta, nonnunquam promota, & remota vocat.
 ut in initio III. de Finibus sub Caronis persona. Equi-
 dem soleo etiam, quod uno Græci, si aliter non possunt,
 idem pluribus verbis exponere: & tamem ratio concedi
 nobis oportere, ut Græco verbo utamur, si quantum
 minus occurrat Latini, ne hoc eripiamus. & acuto-
 phoris potius, quam promota & ἀπροημένα con-
 cedatur, quantum hæc quædam præposita recte & rejecta
 dicere licebit. & paulo post in eodem libro de iisdem
 loquens. Sed ea, inquit, que secundum locum obti-
 nent, προημένα, id est, producta nominantur, que
 vel ita appellentur, id est, verbum in verbo, vel promota
 & remota; vel, ut dicitur dicitur, præposita vel
 præposita, & illa rejecta. Idem.
 365 Συμβαλλομένην.] Γραφίται· συλλαβωμένην.
 H. Steph.

βίον. πλούτος ἢ υἰεία· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν, ἀμειβὼν δοκιμαστοῦ, ἢ ἂν ὁ ἕμπερος τῶν πραγμάτων τὰς ἡμῶν εἰπεῖν, ἀμειβεσθαι πυροῦς πρὸς 106 τὰς αὐτῶν ἡμῶν κριθείας. * προημέα μὲν οὖν εἶναι ἀ καὶ ἀξίαν ἔχει· οἷον, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, εὐφροσύνην, τέχνην, προκοπήν, καὶ τὰ ὁμοία· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, ζῶν, υἰείαν, ῥώμην, ἐνέργειαν, ἀρτιότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἑκτός, πλοῦτον, δόξαν, 366 εὐγένειαν, καὶ τὰ ὅμοια. ἀποπροημέα δὲ, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, ἀφροσύνην, ἀτεχνίαν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, μαχρηλίαν, πῆρωσιν, αἰσχρὸς, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἑκτός, πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν, καὶ τὰ παραπλήσια. οὐτε δὲ προήχθη, οὐτε ἀ- 107 προήχθη, τὰ εὐδαιμόνως ἔχοντα. * 367 ἔτι, τῶν προημέων, τὰ μὲν, δι' αὐτὰ προήχται, τὰ δὲ, δι' ἕτερα· τὰ δὲ, καὶ δι' αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. δι' αὐτὰ μὲν, εὐφροσύνη, προκοπή, καὶ τὰ ὅμοια· δι' ἕτερα δὲ, πλοῦτος, εὐγένεια, καὶ τὰ ὅμοια· δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα, ἰσχυρὸς, εὐαίσθησία, ἀρτιότης. δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ· δι' ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροημέον, κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον. 368 ἔτι δὲ καθῆκον φασὶν εἶναι ὁ προαχθῆν, εὐλογὸν τε ἰσχυρὸν ἀπολογισμὸν· οἷον,

366 Εὐφροσύνη καὶ τὰ ὅμοια. ἔτι δὲ τῶν σωματικῶν. Qui diligenter hunc locum attendit, nos videt tamen cum claudere, ut veteres loquebantur, cum ego censio itatis Mulsis hac fluida tractare; paret hoc ex ipso verborum contextu; paret ex Ambrosii interpretatione. Lege igitur ἰσχυρὸς καὶ τὰ ὅμοια. ἀποπροημέον δὲ ἐστὶ μὲν τῶν ψυχικῶν ἀφροσύνη, ἀτεχνία, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, &c. Sic & restitui debet hic locus ex Suida. ff. Casaub.

367 Praeterea certum, quae praeposita sunt, partim sunt res seipsa praeposita, partim quod aliquid efficiunt, partim eō utuntur. Quam eandem divisionem, & quidem totidem verbis, legere potes apud Ciceroem in III. de Finibus. Hac, quae praeposita dicuntur, partim sunt res seipsa praeposita, partim quod aliquid efficiunt, partim utuntur. Ex quo loco videtur, quod Laetius, τὰ δὲ δι' ἕτερα dicit, hoc Ci-

ferunt opes aut fanitas; aliam esse existimationem, probati retributionem, quam peritus rerum statuerit; quod huiusmodi est acsi dicamus, commutare cum hordeo, 106 adjecto mulo, triticum. * Esse igitur producta, quae et existimationem habent; ut, in eis quidem quae ad animam pertinent, ingenium, artem, profectum, et his similia. In corporalibus autem, vitam, sanitatem, robur, bonam habitudinem, integritatem, pulchritudinem. In externis verò, divitias, gloriam, nobilitatem, et his similia. Rejecteda verò, ex his quidem quae ad animum pertinent, hebetudinem, inertiam, et his similia: at in rebus corporis; mortem, morbum, inbecillitatem, malam habitudinem, mutilationem, turpitudinem, et his similia. In exterioribus autem, pauperetatem, obscuritatem, ignobilitatem, et cetera in hunc modum. Neque verò producta sunt, neque rejecta, quae neutro se habent modo. * Praeterea productorum alia quidem per seipsa producta sunt, alia verò propter alia, alia et propter seipsa, et propter alia. Propter seipsa quidem; ut, ingenium, profectus, et similia. Propter alia verò; ut, divitia, nobilitas, et cetera id genus. Ob seipsa verò et alia; ut, valentia, sensuum incolunitas, integritas. Ob seipsa quidem, quia secundum naturam sunt; ob alia verò, quia utilitates adferunt non paucas. Eodem se modo habet et rejecta, contraria ratione. Officium autem id esse dicunt, quod cur factum sit probabilis ratio reddi potest; uti quod in 107 ceronem partim quod aliquid efficiunt, vetere. Aldob. 368 ἔτι δὲ καθῆκον φασὶν εἶναι. Nos quidem Suidas perscrpere adjuvat: ut verò gratiam referamus, ac pariter cum juvenat, lectorem moneto, ut quae apud eum scripta sunt congruissimè in voce καθῆκον, ex hoc loco emendat. Nilhil facilius fuerit, quam cum auctorem infinitis, quibus scate mendit, liberare: quod tamen miror nequiverit videre vitium eandem quos interpretet, cui quum Suidas seipsum integras Laetii paginas describat, nunquam ponit hoc sibioboler: quod sane miror. Nam de Sophocleis quidem aliquid verbum, qui in illo opere ipsarum corruptissimè leguntur, quod non animadvertit, facilius condono. Sed ad rem. ff. Casaub.

Praeterea officium illud esse ajunt, quod cum sit praepositu, rationem quoque, cur factum sit, probabilem habet. Quod quidem Cicero primo libro de

vita consequens est. pertingere autem id ad plantas etiam et animantes. Notari 108 namque et in his officia. * Ceterum et à Zenone primo τὸ καθῆκον, officium ita appellatum est, ex eo quod ad quoddam veniat, appellatione sumpta. Esse autem id effectum naturalibus negotiis proprium. Nam ex his quae secundum appetitum geruntur, alia quidem esse officia, alia praeter officium. Ea verò officia esse, quae ratio faciendi fuaserit; uti est, parentes honorare, fratresque ac patriam tueri, amicis facilem se exhibere: Praeter officium sunt, quae ratio non eligenda suggererit; ut est, parentes negligere, fratrum omittere curam, amicis non consentire, patriamque aspernari, et cetera in hunc modum. * Quae autem ratio fieri, neque vetat, neque possunt, et neque officia esse, neque praeter officium; ut est, festum tollere, tenere stylum, frigidem, et cetera id genus. Atque alia quidem officia esse abique circumstante coactione; alia cum circumstante coactione. Abique circumstante coactione quidem; ut, curam valetudinem, sensuum instrumenta, et similia: Cum circumstante coactione, ut mutilare seipsum, et substantiam projicere:

Officium medium appellat officium. Illud autem est Stoicorum sententia sic definit. Medium autem officium id esse dicunt, quod cur factum sit, ratio probabilis reddi possit. Vides quod Laetius dixerit, καθῆκον τι ἰσχυρὸν ἀπολογισμῶν, Ciceroem veterere, quod cur factum sit, ratio probabilis reddi possit: quod ego in mea interpretatione sum secutus. Aldob. 369 Στρωγγίδια καὶ τὰ ὅμοια. Στρωγγίδια verat Ambrosius, στρογγίλιον, oportuit. Apud Latinos ita conjunguntur laxissimè ampulla & strogilis, ut apud Graecos λέουδος καὶ στρωγγίλιον, utrumque ita describitur ab Apuleio: Μυρρον in casu praeparavit, subricatum semet sibi ampullam quoque oleariam quam gestabat, lentulari forma, terebis ambitu, presfilla rotunditate: praeterea honestam strogilicolum tēlla fastigatione clausula. Slexa sublatione sigilla, ut ὁ ἴσθι in manu capulo moraretur. ὁ sudor ex ea rivulo laberetur. ff. Casaub.

370 Tempore officiorum alia esse calamitatis experientia, alia calamitatis. Et paulo post calamitosorum officiorum exempla afferens, inquit, ut, se ipsum mutilare, rem familiarem projicere. Stoici incidere alicquando dicebant tempora in quibus sapientis officium esset, non solum rem familiarem projicere,

τὸ ἀκόλουθον ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ Φύτα καὶ ζῶα διατείνει. ὁρᾶσθαι γὰρ κατὰ τοῦτων καθῆκοντα. * κατονομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρῶ- 108 του Ζήνωνος τὸ καθῆκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος ἦκειν, τῆς προσνομασίας εὐλημμένης. ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι, ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκείων. τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν καθῆκοντα εἶναι· τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθῆκον. καθῆκοντα μὲν οὖν εἶναι, ὅσα λόγος αἰρεῖ ποιεῖν ὡς ἔχει, γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφοῦς, πατρίδα, συμπεριφέρεισθαι φίλοις. παρὰ τὸ καθῆκον δὲ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος· ὡς ἔχει τὰ ταυτῶν, γονεῖν ἀμελεῖν, συγγενῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιαβῆσθαι, πατρίδος ὑπερορῆν, καὶ τὰ παραπλήσια. * οὔτε δὲ καθῆκοντα, οὔτε παρὰ τὸ καθῆκον, ὅσα οὔτε αἰρεῖ λόγος πράττειν, οὔτε ἀπαγορεύει· οἷον κάρφος ἀνελεσθαι, γραφίον κρατεῖν, 369 στρωγγίδια, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. 370 καὶ τὰ μὲν εἶναι καθῆκοντα, ἀνευ περιστάσεως· τὰ δὲ, περιστάσια. καὶ ἀνευ μὲν περιστάσεως, τὰ δὲ, ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ αἰσθητηρίων, καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ, τὸ προοῦν ἑαυτὸν, καὶ τὴν κτῆσιν διαρῖπτειν· ἀνδλογοῖν δὲ

ae se ipsum mutilare, sed etiam vita privare, quod & Plutarchus in libro De communibus notionibus contra Stoicos, & Cicero in libris de Finibus, docuerunt. Plutarchus quidem Stoicos reprehendens, quod, cum finem honorum in eo ponerent, ut convenienter naturae viveretur, ea tamen, quae secundum naturam essent, indifferentia dicebant: ita enim fieri, ut natura nobis ea conciliasset, quae ipsi indifferentia appellabant, quaeque nihil ad beatam conferrent vitam; alienasset autem ab his, quae, quia indifferentia essent, neque mala essent, neque nobis detrimentum afferrent; quae igitur haec reprehendisset, adjecit deinde haec verba. καὶ ὁ κείνῳ ἴσθη, οἰκείῳ ἐπὶ τοσαῦτο καὶ ἀλλοτριῷ, οὔτε τὰς μὴ μὴ τυχεράνας, ταῖς δὲ περικεκοπίας, ἰσχυρὸς ἰσχυροῦ τῶν ζῶν ἑαυτοῦ, καὶ τὸν βίον ἀπολιγνοῦσθαι. Cicero autem libro III. de Finibus his verbis. Sed cum ab his omnia proficiantur officia, non sine causa dicuntur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his ὁ excessum ἐν νιτα. ὁ in vita mansuetudinem. In quo etiam plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est in vita manere: in quo autem aut sunt plura contraria, aut fore videntur, huius officium est ἐν νιτα excedere. Aldob.

και των παρα το καθηκον. ετι των καθηκοντων, τα μεν αι καθηκει, τα δε ουκ αι. και αι μεν καθηκει, το κατ' αρετην ζην. ουκ αι δε, το ερωτων, το απικνεσθαι, και περιπατειν, και τα ομοια. ο δ' αυτος λογος και επι των παρα το καθηκον. * 371 εστι δε και εν τοις μειοσι τινα θηκον, ως το πειθεσθαι τους παιδας τους παιδαγωγους. * 372 Φασι δε την ψυχη ειναι εκταμερη. μερη γαρ αυτης, τα τε πεντε αισθητηρια, και το φωνητικον οργανον, και το διανοητικον, επερ εστιν αυτη η διανοια και το γεννητικον. εκ δε των ψευδων επιγινωσθαι την διαστρεφην επι την διανοιαν, αφ ης πολλα παθη βλαστανουν, 373 και ακαταστασις αιτια. 374 εστι δε αυτο το παθος, κατα ζηνοια, η αλογος και παρα φύσει ψυχης κινησις, η ορμη πλεοναζουσα. 375 των δε παθων τα ανωτατα (καθα φησιν εκάτων εν τω

371 Est etiam in rebus aliquod officium.]

Cicero primo de Officiis duplex officium esse ait, perfectum scilicet, ac medium: quod quidem medium idem est, quod Laërtius hic in rebus verari dicit. Alique etiam, inquit, alia diviso est officii, nam & medium quoddam officium dicitur, & perfectum. Perfectum autem officium, rectum, est, ut vocemus, quod Graeci καθήκοντα: hoc autem, commune, quod si καθόν vocant, atque ea sic definiunt, ut, rectum quod sit, id perfectum officium esse definiunt, medium autem officium id esse dicunt, quod cui saltem sit, ratio probabiliter velle possit. Idem.

372 Φασι δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ἐκταμερῆ [Nemesius De natura hominis, Zenon ἡ Στωϊκὴ ἐκταμερῆ φησὶ εἶναι τὴν ψυχὴν, διαιρετὴν αὐτὴν εἰς τὸ ἡσυχιακόν, καὶ εἰς τὰς πέντε αἰσθητικὰς, καὶ εἰς τὸ φωνητικόν, καὶ τὸ νοητικόν. II. Calaub.]

Animum in octo partes distributum esse ajunt, &c.] Plutarcho libro iv. De placitis Philoiphorum eandem Stoicorum animae divisionem confirmat his verbis, αἱ Στωϊκοὶ εἰς ὀκτὴ μέρη τὴν ψυχὴν φασὶ καταμερῆσαι. πέντε μὲν αὐτῆς αἰσθητικὰ, ὁρμητικὰ, ἀνοητικὰ, ἀσφραγικὰ, γυναικικὰ, ἀπικτικὰ, ἑκὸν δὲ φωνητικὸν, ἰσοδύναμον, στερηματικόν. (quod Laërtius alio nomine γυναικικὸν appellat; ὁ δὲ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ἡσυχιακικοῦ ἀπὸ τοῦ ταῦτα πάντα ἰσχυρίζεσθαι, διὰ τὸν οὐκ εἰσὶν ὁρμητικὸν, προσφραγῆς καὶ τοῦ πλεοναζούσαντας. Aldob.]

373 Et turbidiorum motuum causas existere.] Græce, καὶ ἀκαταστασις αἰτία, ut enim κατὰ φύσιν est animi quædam quasi tranquillitas, sic ἀκαταστασις, ē turbidis animi motibus constans, quædam animi quasi tempestas est. Sic etiam Cicero appel-

eodem ratione et de his quæ præter officium sunt. Præterea officiorum alia quidem semper facere convenit; alia verò non semper. Et semper quidem facere convenit; ut, secundum virtutem vivere: non verò semper; ut est, interrogare atque respondere, et ambulare, et similia. Eadem et in his quæ sunt præter officium ratio est. * Est etiam in mediis officium alio quod; ut est, pueros obtemperare pedagogis. Ajunt autem animam octo in partes esse divisam. Esse autem illius partes, quinque sensus, et vocis instrumentum et cogitationis, quæ est ipsa mens, et generandi vim. Enimvero ex fallis accedere mentis perverisionem, ex eaque complures pullulare perturbationes, atque inconstantie causas. Est autem secundum Zenonem ipsa perturbatio, irrationabilis ac præter naturam animi motus, aut immodicus animi impetus. Porro perturbationum summa (ut ait Hecato in secundo De

376 Δυνάμει δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη καί τινος εἶναι] Non autem καί τινος solummodo, quod tamen neque Zeno proballe videtur: cuius definitio erat apud multos, & expressè negatur ab aliis. Andronicus De perturbationibus animæ, hæc inter alias definitionum præfert: Πάθος ἐστὶν ἀλογος ψυχῆς κίνησις, ὁρμητικὴ καὶ κρείσσον ἐπιθυμιακὴ. II. Calaub.]

374 Ἡσυχία ποτὸν περιπατεῖν, ut Zeno ait, est ἀρετὴ ἢ ἀ ναισθητικὸν ἔργον, ἀντιπαρακείμενον τῷ φυσικῷ. Cicero libro iv. Tusc. quæst. de Stoicis loquens, dicit omnes, inquit, perturbatiois iudicio censeri fieri & oriri. Itaque eas definiunt profectus, ut intelligunt non modo quam vitiosa, sed etiam quam in nostra sunt præfate. Aldob.]

375 Agitandorum, animi adveniente ratione conatationem definiunt.] Græcè, καὶ τὸ μὴ λόγον εἶναι συστατὸν ἀλογος, quam definitionem Latine reddidi ex verbis Ciceronis totidem fere verbis Latine, quot Græcis Laërtius, eandem exprimentis in iv. libro Tusc. quæst. his verbis: Itaque hæc prima definitio est, ut agitatio sit animi adveniente ratione contraria. Idem.

376 Cuius partes esse misericordiam, invidiam, amulationem, avaritiam, anorem, conturbationem, sollicitudinem, dolorem, conturbationem.] Græce voces apud Laërtium Latinis respondentes totidem sunt. idè δὲ αὐτῶν, ἔλεος, φθόνος, ζῆλος, ἐπιθυμία, ἀνάγκη, ἀνία, ὀδύνη, σύγχυσις. Quas eadem perturbationes, atque his adhuc plures, Cicero quoque agitandis subiicit libro iv. Tusc. quæst. his verbis. Sed in singulis perturbationibus partes ejusdem generis plures subiiciuntur; ut agitandis invidiam, amulationem, avaritiam, misericordiam, anorem, sollicitudinem, dolorem, inamulationem, sollicitudinem, molestiam, afflictionem, desperationem, &c. Idem.

377 Cuius partes esse misericordiam, invidiam, amulationem, avaritiam, anorem, conturbationem, sollicitudinem, dolorem, conturbationem.] Græce voces apud Laërtium Latinis respondentes totidem sunt. idè δὲ αὐτῶν, ἔλεος, φθόνος, ζῆλος, ἐπιθυμία, ἀνάγκη, ἀνία, ὀδύνη, σύγχυσις. Quas eadem perturbationes, atque his adhuc plures, Cicero quoque agitandis subiicit libro iv. Tusc. quæst. his verbis. Sed in singulis perturbationibus partes ejusdem generis plures subiiciuntur; ut agitandis invidiam, amulationem, avaritiam, misericordiam, anorem, sollicitudinem, molestiam, afflictionem, desperationem, &c. Idem.

per-

perturbationibus, ac Zeno in eo quem scripsit itidem De perturbationibus libro) quatuor esse genera; dolorem, metum, concupiscentiam, voluptatem. * Statuunt autem perturbationes judicia esse, ut Chrysippus in libro De perturbationibus ait: quippe avaritiam opinionem esse de pecunia, quod honesta sit: ebrietatemque itidem, et libidinem, et cætera similia. Ac dolorem quidem, irrationabilem animi contractionem esse. Ejus autem species, misericordiam, invidiam, æmulationem, zelotypiam, anorem, conturbationem, trititiam, mororem, confusionem. Et quidem misericordiam dolorem esse, tantquam super eo qui indignè miser sit: Invidiam verò, dolorem esse ex alienis bonis. Æmulationem, dolorem ex eo, quod alius eo po-

δευτέρῳ Περι παθῶν, καὶ Ζήνων ἐν τῷ περι παθῶν) εἶναι γὰρ τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. * 370 δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη καί τινος εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περι παθῶν ἢ τε γὰρ Φιλαργυρία ὑπόληψις ἐστὶ τῶν ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μὲν δὲ, καὶ ἡ ἀκατασία οὐκ εἶναι, καὶ τὰ ἄλλα. 371 καὶ τὴν μὲν λύπην, εἶναι συστατὸν ἀλογον. 372 εἶδη δὲ αὐτῆς, ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπιαν, ἀνάγκη, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσις. 373 ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην, ὡς ἐπὶ ἀναξίως καταπαθόντι. 374 φθόνον δὲ, λύπην ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς. 375 ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἀλλοτρίῳ. Quæ omnia diligenter si lector expendit, dedisse operam nos intelligit, ut, quam maxime fieri potuit, paria Latina nomina paribus Græcis ex Cicero, eundem omnino locum, quem Laërtius, tractantes redderemus. Idem.

379 Et misericordiam quidem agritudinem esse ajunt ex miseria alienis invidia laborantibus.] Græce, ἔλεος μὲν οὖν εἶναι λύπην ὡς ἐπὶ ἀναξίως καταπαθόντι, quam quidem definitionem, nisi fallor, aptissime absolute expressi, ex Cicero libro iv. Tusc. quæst. Misericordiam, inquit, est agritudo ex miseria alienis invidia laborantibus. Idem.

380 Invidiam vero agritudinem propter aliena res fecundam suscipiam.] Quem Laërtius φθόνον, invidiam Cicero vocat, non solummodo. Cuius rei ipse rationem reddit in iv. Tusc. quæst. cum enim hæc ipsam vocem usurpasset, adjevit hæc interpretationem (attendendum est enim decendi causâ verbo minus usitato, quoniam invidia non in eo, qui invidet, solum dicitur, sed etiam in eo cui invidetur.) Quod autem dixit Laërtius, ὁμοίως ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, hoc ego, agritudinem propter alienis res fecundam suscipiam, idque ex Cicero, qui ejusdem perturbationis afferens definitionem ab ipso Stoicis traditam, invidiam, inquit, esse dicit agritudinem, suscipiam propter alienis res fecundam, qua nihil nocent invidenti. Quæ postrema verba in Laërtii definitione non sunt: ex quibus tamen, ut vides, valde invidentiæ vis exprimitur. Idem.

381 Ζῆλον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παθεῖν αὐτῶν εἶναι.] Similis definitio apud Andronicum nostrum: Ζῆλος ἐστὶν λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλῳ τοῦ ἑαυτοῦ ἰσχυρίζεσθαι αὐτῶν εἶναι. Sed non dubium, dedisse in sua definitionibus aliud, quod in aliis necessario exprimitur. Nam sic idem Andronicus definit, λύπη ἐστὶ τῷ ἄλλῳ ἐπιθυμιακὴν αὐτῶν εἶναι, αὐτῶν δὲ καὶ. Confirmat M. Tullii versio, ἀμύλητος ἐστὶν

communiter voluptatem apud omnes sonare videtur Latinis scriptores, quemadmodum ipse idem Cicero ait in principio secundi libri de Finibus, in quo loco disputat de hujus vocis vi. Idem.

376 Δυνάμει δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη καί τινος εἶναι] Non autem καί τινος solummodo, quod tamen neque Zeno proballe videtur: cuius definitio erat apud multos, & expressè negatur ab aliis. Andronicus De perturbationibus animæ, hæc inter alias definitionum præfert: Πάθος ἐστὶν ἀλογος ψυχῆς κίνησις, ὁρμητικὴ καὶ κρείσσον ἐπιθυμιακὴ. II. Calaub.]

374 Ἡσυχία ποτὸν περιπατεῖν, ut Zeno ait, est ἀρετὴ ἢ ἀ ναισθητικὸν ἔργον, ἀντιπαρακείμενον τῷ φυσικῷ. Cicero libro iv. Tusc. quæst. de Stoicis loquens, dicit omnes, inquit, perturbatiois iudicio censeri fieri & oriri. Itaque eas definiunt profectus, ut intelligunt non modo quam vitiosa, sed etiam quam in nostra sunt præfate. Aldob.]

375 Agitandorum, animi adveniente ratione conatationem definiunt.] Græcè, καὶ τὸ μὴ λόγον εἶναι συστατὸν ἀλογος, quam definitionem Latine reddidi ex verbis Ciceronis totidem fere verbis Latine, quot Græcis Laërtius, eandem exprimentis in iv. libro Tusc. quæst. his verbis: Itaque hæc prima definitio est, ut agitatio sit animi adveniente ratione contraria. Idem.

376 Cuius partes esse misericordiam, invidiam, amulationem, avaritiam, anorem, conturbationem, sollicitudinem, dolorem, conturbationem.] Græce voces apud Laërtium Latinis respondentes totidem sunt. idè δὲ αὐτῶν, ἔλεος, φθόνος, ζῆλος, ἐπιθυμία, ἀνάγκη, ἀνία, ὀδύνη, σύγχυσις. Quas eadem perturbationes, atque his adhuc plures, Cicero quoque agitandis subiicit libro iv. Tusc. quæst. his verbis. Sed in singulis perturbationibus partes ejusdem generis plures subiiciuntur; ut agitandis invidiam, amulationem, avaritiam, misericordiam, anorem, sollicitudinem, molestiam, afflictionem, desperationem, &c. Idem.

377 Cuius partes esse misericordiam, invidiam, amulationem, avaritiam, anorem, conturbationem, sollicitudinem, dolorem, conturbationem.] Græce voces apud Laërtium Latinis respondentes totidem sunt. idè δὲ αὐτῶν, ἔλεος, φθόνος, ζῆλος, ἐπιθυμία, ἀνάγκη, ἀνία, ὀδύνη, σύγχυσις. Quas eadem perturbationes, atque his adhuc plures, Cicero quoque agitandis subiicit libro iv. Tusc. quæst. his verbis. Sed in singulis perturbationibus partes ejusdem generis plures subiiciuntur; ut agitandis invidiam, amulationem, avaritiam, misericordiam, anorem, sollicitudinem, molestiam, afflictionem, desperationem, &c. Idem.

per-

λα παρῆναι ἂν αὐτὸς ἐπιθυμῆι· 382 Ζηλοτυπία δὲ, λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρῆναι ἢ καὶ αὐτὸς ἔχει· ἀχθεὶς δὲ, 383 λύπη βαρύνουσαν· 384 ἐνόχλησιν, λύπη στενωχωροῦσαν, καὶ δυσχρησίαν παρασκευάζουσαν· 385 ἀγίαν, λύπη ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν, ἢ ἐπιτεινομένην· 386 ὀδύνην, λύπη ἐπίπτον· 387 σύγχυσιν, λύπη ἄλογον, 388 ἀποκαλοῦσαν καὶ κωλύουσαν τὰ παρὶντα συναρῶν· 389 δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ, εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δαίμα, ἔκνος, εἰσχρόνη, ἐκπληξίς, θέρους, ἀγωνία· 390 δαίμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος θείας ἐμπαιδῶν· 391 αἰ-

gritudo, si eo quod concupierit, alius potiat, ipse caveat. H. Calaub.

Emulatio est ageritudo, quod eo, quod ipse cupit, alter potiat. Laetius Graece, ζῆλος ἢ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρῆναι, ἢ αὐτὸς ἐπιθυμῆι. Quis proprie est emulatio apud Ciceroem, quod obsecrabis ex accurata consideratione perturbationum supra enumeratarum. Cujus quidem emulatio definitionem ex Cicrone, totidem, ut arbitror, fere verbis, quibus Laetius, expressimus. Cicero enim iv. Tusc. quaest. 5 est, inquit, emulatio ageritudo, si eo, quod concupierit, alius potiat, ipse caveat. quae postrema verba Laetius in sua definitione, ut vides, omisit, valde enim faciunt ad vim emulatiois declarandam. Aldob.

Obtruditionem ageritudoem ex eo, quod quisque ipse potiat, alius quoque potiat. Quam Laetius vocat ζηλοτυπία. Cicero vertit obtruditionem in iv. Tusc. quaest. his verbis. obtrudatio autem est ea, quam intelligi zelotypiam volo. statimque eam dicens, iure admodum respondet Graecus. ζηλοτυπία ἐστὶ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρῆναι ἢ καὶ αὐτὸς ἔχει, nisi quod Laetius videtur esse absolutior, ob verbum illud ἔχει. Non enim concupivisse solum id, in quo nobis alter obtrahet, sed eo potiri quoque oportet, quod Cicerois definitio non habet. Idem.

Angorem, ageritudoem prementem. Quod Laetius dixit λύπη βαρύνουσα, hoc ego ageritudoem prementem verti. Cum enim in definitione angoris autem eundem in iv. Tusc. quaest. haec ipsa verba animadvertissem, quae manifeste Graeca Laetii exprimit, putavi etiam eandem ab utroque perturbationem definiti, si quae vocem Graecam ἀγρίαe Latine, hoc est, angori responderet. Idem.

Afflictationem, ageritudoem vexantem, diffinitionemque afferentem. Quam Cicero in loco citiens supra citato videtur vertere ageritudoem cum vexatione corporis, nisi me conjectura fallit. Idem.

tiatur quod ipse cupierit. Zelotypiam, ageritudoem esse ex eo venientem, quod adit alteri quod ipse quoque habet.

* Angorem vero ageritudoem esse prementem. Conturbationem ageritudoem esse urgentem, difficultatemque praestantem. Tristitiam, ageritudoem ex animi disceptationibus manentem, aut crescentem. Meorem, ageritudoem laboriosam. Confusionem, ageritudoem esse irrationabilem, mordentem, et praesentia conspici prohibentem. Timorem autem esse expectationem impendentis mali. Porro ad timorem et illa referuntur; metus, pigritia, pudor, terror, tumultus, anxietas. Esse autem metum, timorem trepidationem facientem. Pudorem, me-

385 Sollicitudinem, ageritudoem ex cogitatione manentem, sive urgentem. Cicero sollicitudo, inquit, est ageritudo cum cogitatione. Quam enim Laetius διαλογισμῶν hic vocat, hoc Cicero cogitationem vertit. caetera nostra Latina Graecis respondent. Idem.

386 Emulatio ageritudoem laboriosam. Graecus, ἄγρια λύπη ἐπιπτόν. quam definitionem et Cicero eandem, ut arbitror, perturbationem desinentem verti. sic enim Cicero definit. aramina est ageritudo laboriosa. Idem.

387 Conturbationem, ageritudoem a ratione aversam, torporem afferentem, impudentemque, quo minus praesentia conspiciantur. Quin γρηγορία conturbatio Latine fit, dabitari non potest: quam Cicero tamen non ageritudoem, ut Laetius, sed metui subiecit, canque sic definiit. conturbatio est metus excutione cogitata. Ego Laetium secutus nihil mutavi, sed potuit tamen Laetius errare, & quod uni generi subiciendum erat, alteri subijcere. Idem.

388 Αποκαμία. Gr. ἀποκαλοῦσαν. H. Steph.

389 Metus autem est expectatio mali, sub quo haec quoque subjunguntur; pudor, pigritia, pudor, terror, trepidatio, timor. Graeca sic se habent, ὁ δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ. εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα· δαίμα, ἔκνος, εἰσχρόνη, ἐκπληξίς, θέρους, ἀγωνία. Cicero autem iv. Tusc. quaest. sic. metus est opinio impendentis mali. & paulo post. sub metum autem subiecta sunt; pigritia, pudor, terror, timor, pudor, excantatio, conturbatio, formido. In qua enumeratione duo sunt perturbationes, praeterquam Laetius enumeravit. Aldob.

390 Pavor est metus timorem incutiens. Graecus, δαίμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος θείας ἐμπαιδῶν. ut vides, ego verbum verbum reddidi. Cicero aliter, pavorem enim dicit metum esse mentem loco moventem. Quae definitio, quia a Laetii definitione longe abesse videtur, idem nihil nobis attulit, quod possemus in nostram transferre. Idem.

391 Pudoer metus ignominia. Laetius sic Graecus, αἰσχρόνη δὲ φόβος ἀδοξίας. in quo vertendo verbum ver-

tum esse ignominiae. Pigritiam, metum futuri laboris. Terrorem, metum ex in-fueta rei imagine proficiscientem. * Tumultum, metum esse cum adhesionem vocis. Consernationem vero, metum incerti negotii. Concupiscentia vero irrationalis appetitus est, cui et ista subiacuntur; indigentia, odium, contentio, ira, amor, iracundia, excaescentia. Est autem indigentia cupiditas quadam cum eo non potimur quod cupimus, ac veluti a re ipsa separata, frustra vero ad illum extenta ac tracta. Odium vero est cupiditas quadam, qua male cuiquam optamus, cum profectu aliquo et incremento. Contentio, cupiditas quadam est circa opinionem tuendam. Ira, libido puniendi ejus est, qui lassisse videatur injuria. Amor autem est concupiscentia quadam in praesentis ingenii viros non cadens. Est enim amicitiae

σχήνη δὲ, φόβος ἀδοξίας· 392 ἔκνος δὲ, φόβος μελλούσης ἐνεργείας· ἐκπληξίς δὲ, φόβος ἐκ Φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος· 393 θέρους 113 δὲ, φόβος μετὰ κατεπίθεως Φωνῆς· ἀγωνία δὲ, φόβος ἀδήλου πράγματος· 394 ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἄλογος ὄρεξις, ὑφ' ἣν τὰ τέττα καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, Φιλονεικία, ὄργη, ἔρις, μῆνις, θυμός. 395 ἐστὶ δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει, καὶ οἷον κεραιωμένη ἐκ τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενής ἐπ' αὐτὸ καὶ σπασμένη. 396 μῖσος δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναι τινί, 397 μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως· 398 Φιλονεικία δὲ, ἐπιθυμία τις περὶ αἰρέσεως· 399 ὄργη δὲ, ἐπιθυμία τιμορίας, τοῦ δοκούτος ἠδικημένου οὐ προσηκόντως· ἔρις δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις, οὐχὶ περὶ σπουδαίου.

Brevissime Cicero: Odium, inquit, est ira inveterata, quae tantum definitio vi, & facultate videtur Laetii descriptionem continere. Nam quia ira est, ideo vult male esse alicui; quia inveterata, non caret progressionem. Quomodo enim inveterata esset, nisi progressionem habuisset? propugnationem autem vel sui ipsius, vel alterius significat. Idem.

392 Pigritia metus consequenti laboris. Graecus, ὄκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας. in qua definitione Cicerois vocibus; eisdem verbis Latinis, quibus Laetius Graecis usus est, eandem perturbationem definitis, usus sum. Idem.

393 Θέρους δὲ, φόβος. Gr. θέρους δὲ, φόβος μετὰ κατεπίθεως. H. Steph.

394 Libido est aversa a ratione appetitio, sub qua haec quoque subjunguntur, indigentia, odium, dissenfientia, amor, inimicitia, excaescentia. Graeca ita se habent. ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἄλογος ὄρεξις, ὑφ' ἣν τὰ τέττα καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, φιλονεικία, ὄργη, ἔρις, μῆνις, θυμός. Cicero τὴν ἐπιθυμίαν libidinem vertit, quam sic definit. libido est opinio venturi boni, quod sit ex se iam praesentem esse atque adesse. Sed paulo post eandem perturbationem describens, eam dicit esse exstratam appetentiam: quod Laetii definitionis magis congruit. Quamquam illa Cicerois superior definitio absolutior esse videatur. Libidini autem Cicero subicit iram, excaescentiam, odium, inimicitiam, discordiam, indigentiam, desiderium. In qua enumeratione, ut vides, alter cum altero conficit, nisi quod Laetius amorem posuit, quem Cicero aut omisit, aut desiderii nomine intelligi voluit. Aldob.

395 Est autem indigentia quadam in re ipsa libido, & quasi ab ipsa se separata, in eamque frustra propensa, atque haerens. Cicero multo brevius, indigentia, inquit, est libido inexplebilis. Sed tamen, ut vides, Laetius subiecit, diligenter enim indigentiam vim & formam expressit. Idem.

396 Odium libidini quadam, ut alicui male sit, eam quadam progressionem, ac propugnationem consequentem.

397 Ira, libido puniendi tunc, qui sine causa injuriam fecisse videatur. Quam definitionem, ut vides, valde Graecae descriptioni consentientem, totidem verbis Cicero posuit. Quae autem, inquit, libidini subiecta sunt, ea sic definiunt, ut ira sit libidini puniendi ejus, qui videtur lassisse.

114 (ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ Φιλευποίας διὰ κάλλος ἐμ-
Φαινόμενον) * 400 μῆνις δὲ ἐστὶν ὄργη πεπαι-
ωμένη καὶ ἐπίποτος, ἐπιτηρητικὴ δὲ ἔπερ ἐμφαι-
νεται διὰ τῶνδε,

Εἴπερ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ κατα-
πέψῃ,

Ἀλλὰ γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κίτον ὄφρα τε-
λέσῃ.

* 401 ὁ δὲ θυμὸς ἐστὶν ὄργη ἀρχομένη. * 402 ἡδονὴ δὲ
ἐστὶν ἀλογος ἔπαρσις, ἐφ' αἰρετῶν δοκούντι ὑ-
παρχειν. Ὑφ' ἣν τάττεται κήλησις, ἐπιχειρε-
κακία, τέρψις, διάχυσις. * 403 κήλησις μὲν οὖν
ἐστὶν, * 404 ἡδονὴ δὲ ἄτων * 405 κατακλῶσα. * 406 ἐ-
πιχειρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακίαις.
* 407 τέρψις δὲ, οἷον τέρψις, προτροπὴ τῆς ψυχῆς
ἐπὶ τὸ ἀνεμῆνον. * 408 διάχυσις δὲ, ἀνάλυσις ἀ-

conciliande injecta cura ob adparentem
pulchritudinem. * Iracundia est ira invete-
rata et plena odii, ulciscendi tempus ob-
servans, quod hisce versibus ostenditur:

Nam si quidem ad tempus bilem sibi con-
coquat atram,

Non tamen ira animo excedit nisi parva so-
quat.

Porro exandescencia est ira ebulliens.
Ceterum voluptas est irrationabilis ejus
rei appetitus, quæ videatur expetenda.
Sub qua ponuntur, delectatio, gaudium
in malis alterius, oblectatio, effusio.
Est autem delectatio, voluptas suavitatis
auditus animam delinens. Insulatio autem
velut, voluptas in malis alienis. Oblectatio,
veluti inversio, animi inclinatio est ad re-
missionem. Effusio verò, virtutis dissolu-

400 Inimicitia ira quadam inveterata, atque a-
cerba, ulciscendi tempus observans. Quam Laërtius
μῆνις, ego inimicitiam verti, Ciceroem secutus, qui,
quantum ex descriptione inimicitie intelligere po-
tuit, hoc inimicitie nomine graecam vocem μῆνις
expressisse videtur. sic enim eam definiit. inimicitia
est ira, ulciscendi tempus observans. In quo verba
ca Laërtii, ut opinor, Graecis respondent. Idem.

401 Exandescencia est ira nascens. Et modo exi-
stens. Quod uno Laërtius verbo dixit, ἀρχομένη ὄ-
ργη, hoc pluribus ego verbis verti, Ciceroem locu-
tus, qui eandem perturbationem sic descripsit. ex-
andescencia autem, inquit, est ira nascens, Et modo
existens. Idem.

402 Voluptas autem est animi aversa à ratione e-
latio propter id, quod expetendum videtur, sub qua
haec subiunguntur, delectatio, malevolentia, oblectatio,
molissia. Cicero libro iv. Tusc. quaest. τῶν ἡδονῶν
aliquando lætissimam, aliquando voluptatem interpre-
tari videtur. Lætitiam appellavit in enumeratione
quatuor perturbationum; similiterque, cum eam de-
finiit, dixit. Lætitia est opinio recentis boni presen-
tis, in quo effectus vultum esse videatur. & paulo post
loquens de his, quæ perturbationibus efficiuntur.
Vt agitando, inquit, quasi morsum aliquem doloris
efficiat, metus recessum quendam animi Et fugam,
lætitia profusam hilaritatem. Sed tamen cum læti-
tiae tanquam generi partes subjeceret, non
lætitiam, sed voluptatem appellavit. sic enim ait:
Voluptas autem partes hoc modo describunt. quas ipse
tres tantum ponit, malevolentiam, delectationem,
& jactationem. Idem.

403 Delectatio est voluptas suavitatis auditus tan-
quam illiusmodi animam perfundens. Graecè, κή-

λησις μὲν οὖν ἐστὶν ὄργη δι' ἄτων κατακλῶσα. in qua
sinceritas, & praesertim in vi vocis illius κήλησις ex-
primenda, utendum necessario fuit periphrasi, quam
tamen ex Ciceroe simpliciter, Is enim hanc ean-
dem animi perturbationem definiens, sic ait: De-
lectatio est voluptas suavitatis auditus animam delin-
iens. Sed quia videbat hanc quoque ceteris sensibi-
bus esse communem, adjecit: Et qualis est hac au-
rition, tales sunt oculorum, Et tactuum. Et olfactu-
tionum, Et sonorum, quæ sunt omnes sensus generis
ad perfundendum animam. ταρταρὸν ἰλλυμενικὴν ὑ-
πολατρεν, quibus verbis proprietatem expellit Graecæ
vocis κήλησις. Idem.

404 Ἠδονὴ δὲ ἄτων κατακλῶσα. Ambrosius, delin-
iens, κατακλῶσα. If. Casaub.

405 Κατακλῶσα. Non dubium est quin κατακ-
λῶσα aptius futurum sit: legebatur tamen in nostris
codic. κατακλῶσα, ut habes hic. H. Steph.

406 Malevolentia voluptas ex alterius malis. Quam
Laërtius Graecè ἐπιχειρεκακία appellat, hanc Cicero
malevolentiam Latine vertit. quod ex definitione ab
eo tradita manifestum est. sic enim ait: Malevolentia
est voluptas ex malo alterius sine emolumento suo.
Quæ verba respondent Graecis Laërtii: ἐπιχειρεκακία
δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακίαις. Sed definitio
malevolentiae ultima differentia à Ciceroe addita
perfecte ejus vim ostendit, quæ à Laërtio præter-
missa est. Aldob.

407 Oblectatio, quasi mentis perversio, horratio ad
animi dissolutionem. Graecè, τέρψις δὲ, οἷον τέρψις.
Annominatiois schemata non potui Latine reddere,
propter nominum diversitatem. In quo lector æquus
propagere debet, si sententiam malui, quam schemata
exprimere. vim tamen vocis τέρψις, ut opinor, red-
didit. Idem.

408 Molissia virtutis dissolutio. Graecè, διάχυσις

115 tio est. * Sicut autem in corpore sunt æ-
grotationes quaedam; veluti podagra, et
articulorum dolores; ita et in animo glori-
a, et voluptatis appetitio immodica,
et cætera ejusdem generis. Est ægrotatio
morbus cum imbecillitate. Morbus autem,
opinatio vehementis ejus rei quæ videatur
expetenda. Et sicut in corpore faciles qui-
dam casus dicantur; ut, catharrus et di-
arrhoea: ita et in animo sunt quaedam pro-
clivitates; ut, invidentia, animus misera-
tionis expers, contentiones, ac familia.
Esse autem et bonas affectiones ajunt tres,
116 gaudium, cautionem, voluntatem. * Gau-
dium verò esse dicunt contrarium voluptati,
cum sit rationabilis elatio. Cautionem
verò, metui contrariam, cum sit rationa-
bilis declinatio, (metuere enim nunquam
sapientem, sed cavere.) Cupiditati volun-

115 τῆς. * 409 ὡς δὲ λέγεται τινὰ ἐπὶ τοῦ σώματος 115
ἀγγαστήματα, οἷον, ποδάγρας, καὶ ἀρθρίτιδες·
οὕτω καπὶ τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία, καὶ φιληδο-
νία, καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀγγαστήμα,
ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας. * 410 τὸ δὲ νόσημα,
οἷσιν σφῆδρα δοκούντος αἰρετοῦ. καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ
σώματος εὐεμπτασία τινες λέγονται, οἷον κα-
τάρρους καὶ διάρροια· οὕτω καπὶ τῆς ψυχῆς εἰ-
σὶν εὐκαταφορία, οἷον φθονερία, ἀνελεμμοσύ-
νη, ἐρίδες, καὶ τὰ παραπλήσια. * 411 εἶναι δὲ καὶ
εὐπαθείας φασι τρεῖς, χαρὰν, εὐλάβειαν, βού-
λησιν. * 412 καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν 116
εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὕσαν εὐλογον ἔπαρσιν. * 413 τὴν δὲ
εὐλάβειαν, τῷ φόβῳ, οὕσαν εὐλογον ἐκκλισί-
(Φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδ' αὐμῶς, εὐ-
λαβηθήσεσθαι δέ.) * 414 τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν

di analusis ἀρετῆς. quam Laërtius Graecè διάχυσις,
ego molissiam Latine verti. In quo Ciceroem se-
cutus sum, qui in II. Tusc. quaest. de doloris toleran-
tia & voluptate loquens, sic ait: Nos, si pes con-
doluit, si dent, sed fac totum dolere corpus, ferre non
possimus: opinio est enim quadam effeminata, ac
levis, nec in dolore magis, quam in dolore in voluptate;
quæ cum insensibilis, sensusque molissia, &c.
Quod si quis pro molissia aliam vocem malit, pos-
sumus effusorem animi usurpare, quæ vox ipsa quo-
que videtur Graecam vocem διάχυσις satis exprimere.
Hac autem usus est Cicero libro iv. Tusc. quaest.
Eodem enim, inquit, visio est animi effusio in læti-
tiam, quæ in dolore contractio. Idem.

409 Quædammodum autem corporis ægrotationes
quædam dicuntur, &c. usque ad, animi autem cum
ratione. Quam eandem sententiam ex eisdem, ut
opinor, Stoicorum fontibus hausit, posuit Cicero
in iv. Tusc. quaest. & quidem sic, ut nonnullis ex-
emplis, eisdem quibus Laërtius, uteretur. sic enim ait.
Quædammodum cum sanguis corruptus est, aut
pituita redundat, aut bilis in corpore, morbis, ægro-
tationisque nascuntur: sic pravatum opinionum con-
trarietas, Et insularum inter se repugnancia, [sanctis
animam solas, multaque perturbat. Idem.]

410 Τὸ δὲ νόσημα, οἷσιν σφῆδρα δοκούντος αἰρετοῦ
(ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος) οὕτω, οἷσιν τὰ πάθη εἰδῶν. Pla-
to de legibus alibi: similiter & Hippocrates in
elegantissimo Πησι τὴν ἐπιθυμίαν libello, non uno loco.
Mer. Casaub.

411 Animi autem cum ratione commotiones tres
esse ajunt; gaudium, cautionem, voluntatem. Quas
Laërtius ἐκατάς, dicit, has ego commotiones animi

cum ratione interpretor, Ciceroem secutus, qui li-
bro iv. Tusc. quaest. eisdem de rebus agens, sic ait.
Nam cum ratione animus movetur placide, atque
constanter, tum illud gaudium dicitur. Nec vero
ignoto, Ciceroem has ipsas animi cum ratione post-
commotiones constantias appellare, sic cum paulo post
ait. Sic quatuor perturbationes sunt, tres constantia.
Sed ego hoc loco commotiones malui, propterea quod
constantia late patere videtur, neque solum omnes
animi motus cum ratione, sed omnem quoque virtu-
tis rationem significare potest. sed tamen paulo post
infra constantiam quoque nomen usurpavi. Idem.

412 Ac gaudium quidem voluptati contrarium esse
dicunt, quod est animi cum ratione elatio. Quod
enim Laërtius dicit, εὐλογον ἔπαρσιν, hoc ego ani-
mi cum ratione elationem. In quo Ciceroem secutus,
qui voluptatem gaudii oppositam definiens, sic ait.
cum autem Et manet Et efficit animus exultans
tunc illa lætitia gestius, vel nimia dicitur, quoniam
ita deservit, sine ratione animi elationem. Quod si
voluptas est animi sine ratione elatio, prosclo ei
oppositum gaudium, erit animi cum ratione elatio.
Idem.

413 Cautionem vero timori, quæ est declinatio mali
cum ratione. Quod etiam Cicero confirmat his ver-
bis. Quomodoque bona natura appetimus: sic à malis
natura declinamus: quæ declinatio, si cum ratione
fiet, cautio appellatur. Ex quibus verbis elicitur,
cautionem esse declinationem mali cum ratione,
quam Laërtius Graecè τοιδὲν verbis εὐλογον ἐκκλι-
σιν appellat. Idem.

414 Libidinis autem contrariam esse ajunt volunta-
tem, quæ est appetitio cum ratione. Cicero quoque
eandem agens de re, sic ait: Quomodo enim simul ob-
jecta species cupiditatis est, quod bonum videatur, ad
id adipsam impellit ipsa natura. id cum constan-

Φασιν ειναι την βουλησιν, ευσαν ευλογον ερεζιν. καθαπερ ουν υπο τα πρωτα παθη πιπτει τινα, τον αυτον τροπον και υπο τας πρωτας ευπαθειας και υπο την βουλησιν, ευνοιαν, ευμεινιαν, ασπασμον, αγαπησιν υπο δε την ευλαβειαν, αιδα, αγνειαν υπο δε την χαραν, τερψιν, ευφροσυνην, 415 ευθυμιαν. * 416 Φασι δε και απαθη ειναι τον σοφον, δια το ανεμπιπτων ειναι. ειναι δε και αλλον επαθη τον Φαυλον, εν ισω λεγόμενον τω σκληρω και ατρεπτω. αυτον τε ειναι τον σοφον ισως γαρ εχειν προς τε το ενδοξον και το αδοξον. ειναι δε και αλλον αυτον, κατα τον εικαιον τεταγμενον, ως εστι Φαυλος. και αυτησδε δε Φασιν ειναι παντας τους σπουδαιους, τω μητε αυτους προς ηδονην εμμελιν, μητε παρ αλλων τα προς ηδονην προσδεχσθαι. και αλλον δε ειναι αυστηρον, παραπλησιως λεγόμενον τω αυστηρω ονω, ω προς μεν 417 Φαρ-

tatem contrariam dicunt, quae sit appetitio rationalis. Quemadmodum igitur sub prioribus perturbationibus quaedam cadunt, ita et sub primis affectionibus. Namque voluntati subijungi benevolentiam, placiditatem, lenitatem, dilectionem. Cautioni autem verecundiam, castitatem: Gaudio iocunditatem, letitiam, aequanimitatem. * Ajunt autem et perturbationibus vacuum esse sapientem, quoniam labor non possit. Esse item et alium perturbationis expertem, malum videlicet; ac si dicas durum, et immobile. Fastu itidem vacare sapientem; quippe tanti honorem et gloriam existimare, quanti dedecus et ignominiam. Esse autem et alium fastu expertem, in vulgo positum, qui malus est. Severos item ajunt esse sapientes omnes, quod neque ipsi loquantur ad voluptatem, neque ab aliis ad voluptatem dicta admittant. Esse autem et alium severum, qui ad rationem acris vini severus

ter prudenterque sit, ejusmodi appetitionem Stoici dixerunt appellat, nos appellamus voluntatem. Vides igitur Ciceronem voluntatem appetitionem nominare, quae quoniam, ut ipse ait, constanter prudenterque fit, erit appetitio cum ratione. Quod idem Cicero confirmat paulo post, Stoicorum allata definitione. Eam, inquit, sic definitur. *Voluntas est, quae quid cum ratione desiderat.* Habemus ergo tres animi perturbationes, tribus animi cum ratione commotionibus, vel, si ita magis placet, tribus constantibus oppositis. Nam voluptati gaudium, metui cautio, libidini voluntas opponitur. Aegritudo autem, quae quarta erat animi perturbatio, cur praetermissa, neque ei opposita constantia assignata est? quia, ut Ciceronis verbis in iv. Tusc. quaest. respondendum, praesentis mali sapientis affectio nulla est, stulti autem aegritudo est ea, quae afficitur in maioribus opinatis, animosque demittunt & contrahunt rationi non obtemperantes. Quoniam ergo e Stoicorum sententia, aegritudo omnino in sapientem non cadit, quod a Cicero in III. Tusc. quaest. disputatum est, ideo nulla potest assignari constantia ad aegritudinem pertinens. De his autem perturbationibus, animosque constantibus mentionem facit doctissimus D. Augustinus libro xiv. de Civitate Dei, cap. 8. his verbis. *Quasi enim Graeci appellant invidiosus, Latine autem Cicero constantia nominavit. Stoici vero esse voluerunt. pro vitio perturbationibus in animo sapientis: pro cupiditate voluntatem, pro letitia gaudium, pro metu cautivatem, pro aegritudine vero, vel dolore, quam nos, vitanda ambiguitatis gratia, eristicion malisimo dixerit, negaverunt esse posse ali-*

quid in animo sapientis. *Voluntas quippe, inquit, appetit bonum, quod facit sapiens. Gaudium de bono asperio est, quod ubique adipiscitur sapiens. Cautio devitat malum, quod debet sapiens devitare. Tristitia porro, quia de malo est, quod iam accidit, nullum autem malum existimari posse accidere sapienti: nihil in ejus animo pro illa esse posse dixerunt. ex quibus verbis vides eandem quaestionem esse dissolutam. Alab.*
 415 *Bonus animus.]* Quam Laërtius *εὐθυμία* appellat, Cicero *bonum animum* vertit libro v. de Finibus, ita scribens. *Cur hoc eadem Democritus, qui (vere falsove, quæritentis) dicitur oculis se privasse, certe, ut quam minime animus a cogitationibus adverteret: patrimonium neglexit, agros deseruit incultos, quid quaerens aliud nisi beatam vitam? quam si etiam in veteri cognitione ponebat, tamen ex illa investigatione natura consequi volebat, ut esset homo animo, id enim ille summum bonum εὐθυμία. Et sepe *ἀκακία* appellat. Quamvis eodem libro aliter eandem vocem intelligit veritatem, non enim *bonum animum*, sed *animi securitatem* seu tranquillitatem, sic enim ait. *Democritus autem securitas, quæ est animi tranquillitas, tranquillitas, quæ appellatur εὐθυμία.* Nos tamen proter interpretationem secuti sumus, quia verbum verbo magis reddidit. *Idem.*
 416 *Sapientem perturbationibus expertem esse ajunt.]* In quo differunt a Peripateticis, qui *ματρησάβια*, non *ἀπειθία* volunt. *Idem.*
 417 *Φαρμακοποιός.]* Legitur etiam *φαρμακοποιός*, H. Steph.*

dicatur, quo ad medicamenta potius quam ad propinationem utuntur. * Sinceros item esse sapientes, ideoque cavere ne meliores quam revera sint, se exhibeant, per artificium quod mala occultet, bona autem que infunt apparere faciat. Nec fidos eos esse; quippe qui et ex voce, et ex vultu fictionem sustulerint. Esse itidem a negotiis remotos. Cavere enim ne quid præter officium faciant. Ac eos vinum quidem bibere, non autem inebriari. Nunquam item sanitate mentis excidere. Incidere tamen aliquando in imaginationes absurdas, propter atræ bilis redundantiam, five ob delirationem, non quidem ex rerum expetendarum ratione, verum ex imbecillitate naturæ. Neque dolore affectum iri sapientem, quod dolor sit animi irrationalis contractio, quemadmodum Apollodorus ait in moralibus. * Divinos quoque esse, quod in seipsis quasi habeant deum. Malum vero, impium, et sine deo esse. Duplicem autem esse atheum; cum eum, qui deo contrarius dicatur; tum eum, qui deum pro nihilo habeat. id tamen malis omnibus non convenit. Pios autem et religiosos esse sapientes; peritos enim esse

μακοποιαν χρωνται, προς δε προπονιν ου παν. 418 ακιθδελους τους σπουδαιους, Φυλακτικους τε ειναι του επι το βελτιον αυτους παριστανει, δια παρασκευης της τα Φαυλα μεν απυρρητουσης, τα δε υπαρχοντα αγαθα 419 Φαινσθαι ποιουσσης. απλαστους δε ειναι περιμηρηκειαι γαρ εν τη Φωνη 420 το πλασμα, και εν τω εσω. απραγματους δε ειναι εκκλινην γαρ το πραττειν τι παρα το καθηκον. και οινωθησθεσθαι ου, ου μεθυσθησθεσθαι δε. επι δε αυδε μανησθεσθαι. 421 προσπεισθαι μεντοι ποτε αυτω Φαντασιαις αλλοουκτους, δια μεταρχολιαν η ληρησιν, ου κατα τον των αιρετων λογον, αλλα παρα Φυσιν. 422 ουδε μην λυπηθησθεσθαι τον σοφον, δια το την λυπην, αλογον ειναι συστληνη ψυχης, ως ακπολλδαρος Φησιν εν τη ηθικη. 423 βειους τε ειναι εχειν γαρ εν εαυτοις οινει θεον. τον δε Φαυλον, αθεον. διττον δε ειναι τον αθεον τον τε εναντιως τω βειω λεγόμενον, και τον εξυθενηκων τον βειουσπερ ουκ ειναι περι παντα Φαυλον. βερεσβεις τε τους σπουδαιους. εμπειρους γαρ ειναι τωσ περι θεων νομιμων. ειναι τε την ευσεβειαν πισστημη διvini juris omnes. Porro pietatem scientiam esse

418 *Κιθδελους τους σπουδαιους.]* Græca videntur satis clara: & vetus interpretes sic, ut possit intelligi. Id enim dicit Laërtius, sapientem Stoicum simpliciter in omnibus studere, nec esse ex illorum numero, quibus studium (quo tamen à multis quoque laudant) τὰ κατὰ ἑαυτοὺς; ut est in veteri verbo; id est, κατὰ βία ὀφειλάτω. ut omnes advertent; mala, cævo à conspectu aliorum introspici conveniunt. Stoibus integro capite; ὅτι οὐ τὰς μὴ ἰστούσας, προσήκοντες τὰς δὲ ἀτυχίας κρήτας; καὶ ἑβδὸς κρησάβια τὰς παροῦσας. Ut mirer, quid virum tam doctum, ad has tenebras orationis, in re tam clara complecter! Sane tam multa sunt in hac Vita, quæ correctione indulgent, ut facilis fuerit, et bonam partem de novo veritatis, eadem tam multa, male verba corrigere: quod & in Epicuri Epistolis pariter ipsi conigit. Nos illa selegimus, quæ præcipui momenti videbantur. *Idem.*
 419 *Φαινσθαι ποιουσσης.]* Mæcio ubi interpretis oculi, vel animus, eam ista tam manifestam non animadvertent; nempe, τὸ ἀπλοδου, quod ἀπλάστους esse debuit ad proximum peritorem pertinere; ex quo non animadverto, totius sententia confusio mira confusita est. Locus igitur ita retinendus, *ἀκιθδελους ἐπὶ τοῖς σπουδαιού-*

419 *Φαινσθαι ποιουσσης.]* ἀπλάστους: (ut supra, ἀκιθδελους, &c. & ἀπράγματος, &c.) περιμηρηκειαι γαρ ἐν τῇ φωνῇ τοῦ πλάσματος, καὶ τῷ ἴδι. ἀπράγματος, &c. Nihil clarius. Hinc quoque corrigendus Suidas, qui pariter corruptus. Sed eo amplius, quod τοὺς, pro τοῦ. (φυλακτικῶς — ποῦ) ibi scriptum, quæ portentoſam veritatem peperere. Sed talis illa, sexcentis locis. *Idem.*
 420 *Τὸ πλάσμα καὶ τῷ.]* τὰ πλάσμα. H. Steph.
 421 *Sed neque inſano, etc. tamen proprie ſerivere, vel delirationem, viſe qualem alienoſia obſerſor.]* Stoici furorem in sapientem cadere ajunt, insaniam negant, quod etiam Cicero libro III. Tusc. quaest. scribit his verbis. *Furorem autem esse rati sunt mentis ad omnia caecitatem, quod cum minus esse videatur quam insaniam, tamen ejusmodi est, ut furor in sapientem cadere possit, non possit insaniam.* Sed quam Laërtius hoc loco *ματαρχολία* vocat, furorem Cicero vertit eodem III. Tusc. quaest. *Ὁρῶ δ',* inquit, *valenti illi quidem, sed rationem valens veritas: quæ non furorem, ματαρχολία illi vocant. Quem nos secuti sumus. Alab.*
 422 *Ac ne aegritudine quidem ἄπονη ἰρι, sapientem.]* Quod Cicero III. libro Tusc. quaest. Stoicorum positum rationibus disputavit. *Idem.*

θεῶν θεραπεύει. ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς, ἀγνοῦν τε ὑπάρχειν, ἐκνεύει γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἀμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἀγασθαι αὐτοῖς ὁμοίως τε γὰρ εἶναι καὶ δίκαιους πρὸς τοὺς θεῖον. μόνους τε ἱερεῖας τοὺς σοφοῖς ἐπεσκεῖσθαι γὰρ περὶ θυσῶν, ἰδρύσεων, ⁴²³ καθαρῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. * δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γενεῖας σεβῆσθαι, καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς ἐν ταῖς μαίρας μετὰ τοὺς θεοὺς. ⁴²⁴ Φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα Φιλοστοργίαν Φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς, καὶ ἐν Φαύλοις μῆναι. ⁴²⁵ ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγείσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθὰ Φησι Χρυσίππος ἐν τῷ τεταρτῷ τῶν ἠθικῶν ζητημάτων, καὶ Περσαῖος, καὶ Ζήνων. ⁴²⁶ εἰ γὰρ ἀληθὲς ἀλλοθὺς μᾶλλον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ψεύδους ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης, οὐδὲ ἀμαρτήματα ἀμαρτήματος. ⁴²⁷ καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίων ἀπέχων Κανὸβου, καὶ ὁ ἓνα, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανὸβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλείον καὶ ὁ ἑλάττω ἀμαρτάνων· ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατὰ τοῦτον. * Ηρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεὺς Ἀντιπάτρου τοῦ Ταρσεῶς γνώριμος, καὶ Ἀθηνοδώρος, ἀνισα Φασὶ τὰ ἀμαρτήματα. ⁴²⁸ πολιτεύεσθαι Φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι καλῶν, ὡς Φησι Χρυσίππος

divini cultus. Diis item eos sacrificia facere, castisque existere. quippe ea que in deos admittuntur peccata detestari. Difficile charos ac gratos esse, quod sancti iustique in rebus divinis sint. Solos quoque sacerdotes esse sapientes, quippe de sacrificiis, dedicationibus, expiationibus, aliisque que diis propria sunt, diligenter inquisivisse. * Colendos item parentes, ac fratres et sorores, proximo loco secundum deos, statuunt. Ajunt autem affectum et indulgentiam in filios ipsi esse naturalem, malisque inesse negant. Placet item illis, peccata equalia existimare, ut Chrysippus ait In quarto moralium quaestionum; Perfeulque, et Zeno. Nam si verum vero majus non est, nec falsum falso majus erit, ita nec sciam fraude, nec peccato peccatum. Nam et qui centum stadiis abest à Canopo, et qui uno. aequè in Canopo non sunt; ita et qui minus peccat, et qui amplius, aequè in recto opere non sunt. * Heraclides tamen Tarfensis, Antipatri Tarfensis sodalis, atque Athenodorus imparia peccata dicunt. Accessurum item sapientem ad rempublicam, nisi quid impediat, ut Chrysippus in pri-

423 Καθαρῶν] Γράφεται καθαρῶν τε καὶ τῶν ἀλλοῶν &c. Henr. Steph.
 424 Chariatatem in filios in ἴσῳ à natura ἡγεῖται affirmat. Quod confirmat Cicero libro III. de Finibus, in quo Cato Stoicus Stoicorum decreta exponens, ita loquitur: Servitute autem ad rem administrandam intelligi naturam fieri, ut liberi à parentibus amantur. Aldob.
 425 Placet etiam eis peccata omnia esse equalia. Quod & disputavit Cicero III. parad. & consequenter dicitur ab his, qui virtutes quoque pares inter se esse affirmabant, velut Stoici. Idem.
 426 Ut enim nec vero verius. Sic etiam Cicero in III. parad. Etenim, inquit, si bene sciam, recte sciam sum. & nihil recte rectius, certi nec bono quidem melius quicquam inveniri potest. Idem.
 427 Nam & qui centum stadiis, & qui uno à Canopo abest, &c. Ex eodem genere sunt illa apud Ciceronem in III. de Finibus. Ut enim qui demersus sunt in aqua, nihil magis respirare possunt, si longe non abfuerit à summo, ut jam, jamque possunt emergere, quam si etiam tunc essent in profundo; nec scilicet ille, qui jam appropinquat, ut videat, plus certam quam is, qui modo est natus. Quæ eadem etiam arguntur apud Plutarchum in libro De commu-

rum, his verbis. Cum autem ad tuendos, conservandosque homines, hominem natum esse videamus, conscientiam esse huic naturæ, ut sapiens velis gerere, & administrare rempublicam. Aldob.
 429 Uxorem autem, & filiosque procreantium. Sic etiam Cato Stoicus, Stoicorum decreta exponens, apud Ciceronem in III. de Finibus loquitur. Cum autem ad tuendos, conservandosque homines, hominem natum esse videamus, conscientiam esse huic naturæ, ut sapiens velis gerere & administrare rempublicam atque ut è natura venat, uxorem adjungere, & velle ex ea liberos procreare. Idem.
 430 Nihil opus naturam esse sapientem, hoc est, nulli falso assensurum. Quod Cicero quoque multis locis, sed præcipue in Lucullo confirmat his verbis. Mihi porro, inquit, non tam certum est, esse aliquid quod comprehendi possit, de quo jam nunciam etiam dum dixeris, quam sapientem nihil opinari, id est, nunquam assensurum rei vel falsæ, vel incognitæ. Idem.
 431 Cynicorum quoque vitam & rationem secuturum. Hanc Laërtius novissimè appellavit. Cicero in III. de Finibus. Cynicorum autem, inquit, rationem atque vitam alii cadere in sapientem dicunt, si quis eorumque forte casus incidere, ut id faciendum sit, alii nullo modo. Ex quibus verbus vides, Cicero ipse quomodo Græcæ vocem κυνικῶν vertat: simul & illud perspicis, aliquos Stoicos tam videri rationem in sapientem cadere dicitur: quod Laërtii sententiam hoc loco confirmat. Idem.
 432 Σύνορον. Pro σύνορον legitur etiam ὑπόρον: sed lectioem illam comprobat locus lib. vi. Segm. 104. H. Steph.
 433 Eunice solum esse liberum, malo autem servum. Præter locos Ciceronis, & Plutarchi, quos ad hanc sententiam confirmandam supra attulimus, habet DIOGENIS LAËRTII.

μο De vitis ait: namque et vitia repressurum, et ad virtutem adhortaturum cives suos. Uxorem item ducturam, procreandorum liberorum causa, ut Zeno ait In republica. Sapientem præterea non opinaturum, hoc est, mendacio non assensurum cuiquam. Cynicam sectam amplexturum: esse enim illam validam ac celerem ad virtutem viam, ut Apollodorus In moralibus fatetur. Gulturum infuper humanas carnes, si ita casu obvenerit. Solumque sapientem esse liberum; malos autem servos. Esse enim libertatem per se aliquid agendi; servitutem verò privationem libertatis actionis. * Esse autem et servitutem aliam que in subjectione consistat; et tertiam; que in emtione ac subjectione sit, cui opponitur dominatio, quæ et ipsa mala sit. Non modò autem liberos esse sapientes, verum et reges. cum sit regnum

σιππος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων. καὶ γὰρ κακίαν ἐφίξεν, καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν. καὶ γαμήσειν (ὡς ὁ Ζήνων Φησὶν ἐν πολιτείᾳ) καὶ παιδοποιήσασθαι. ⁴²⁹ ἐτι τε μὴ δοξάζειν τὸν σοφὸν, ⁴³⁰ τοῦτοστι ψευδεὶ μὴ συγκαταθήσασθαι μηδενὶ κινεῖν τε αὐτόν. ⁴³¹ εἶναι γὰρ τὸν κινιστὴν ⁴³² σύνορον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν, ὡς Ἀπολλοδώρος ἐν τῇ ἠθικῇ. γενέσθαι τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν, κατὰ περίστασιν. μόνον τε, ἐλευθερὸν. ⁴³³ τοὺς δὲ Φαύλους, δούλους, εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν, ⁴³⁴ ἔχουσαν αὐτεπραγίας. τὴν δὲ δουλείαν, στέρησιν αὐτεπραγίας. * εἶναι δὲ καὶ ἄλλη ⁴³⁵ δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ⁴³⁶ ἢ ἀντιβθεταὶ ἡ δεσποτεία, Φαύλη οὕσα καὶ αὕτη. ⁴³⁷ οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφοὺς, ἀλλὰ καὶ βασιλείας, ⁴³⁸ τῆς

rum, his verbis. Cum autem ad tuendos, conservandosque homines, hominem natum esse videamus, conscientiam esse huic naturæ, ut sapiens velis gerere, & administrare rempublicam. Aldob.
 429 Uxorem autem, & filiosque procreantium. Sic etiam Cato Stoicus, Stoicorum decreta exponens, apud Ciceronem in III. de Finibus loquitur. Cum autem ad tuendos, conservandosque homines, hominem natum esse videamus, conscientiam esse huic naturæ, ut sapiens velis gerere & administrare rempublicam atque ut è natura venat, uxorem adjungere, & velle ex ea liberos procreare. Idem.
 430 Nihil opus naturam esse sapientem, hoc est, nulli falso assensurum. Quod Cicero quoque multis locis, sed præcipue in Lucullo confirmat his verbis. Mihi porro, inquit, non tam certum est, esse aliquid quod comprehendi possit, de quo jam nunciam etiam dum dixeris, quam sapientem nihil opinari, id est, nunquam assensurum rei vel falsæ, vel incognitæ. Idem.
 431 Cynicorum quoque vitam & rationem secuturum. Hanc Laërtius novissimè appellavit. Cicero in III. de Finibus. Cynicorum autem, inquit, rationem atque vitam alii cadere in sapientem dicunt, si quis eorumque forte casus incidere, ut id faciendum sit, alii nullo modo. Ex quibus verbus vides, Cicero ipse quomodo Græcæ vocem κυνικῶν vertat: simul & illud perspicis, aliquos Stoicos tam videri rationem in sapientem cadere dicitur: quod Laërtii sententiam hoc loco confirmat. Idem.
 432 Σύνορον. Pro σύνορον legitur etiam ὑπόρον: sed lectioem illam comprobat locus lib. vi. Segm. 104. H. Steph.
 433 Eunice solum esse liberum, malo autem servum. Præter locos Ciceronis, & Plutarchi, quos ad hanc sententiam confirmandam supra attulimus, habet DIOGENIS LAËRTII.

bes etiam Ciceronem in extremo III. de Finibus, in quo sub Catonis persona sapiens personam describit. Recte, inquit, solus liber, nec dominationi cuiquam parens, neque obediens cupiditati. Sed & manifestus adhuc in paradoxis, paradoxo proprio; in quo hoc ipsum disputatur, quod sapientes scilicet liberi, & multi servi sunt. Dicitur est legitur, inquit, ab eruditissimis viris, nisi sapientem liberum esse neminem. quid est enim libertas? potestas vivendi ut velis, &c. Aldob.
 434 Nam libertatem eorum actionum, que ab ipso proficiuntur, esse facultatem. Sic enim Cicero ἔχουσαν αὐτεπραγίας expresse, que verba Laërtius in definienda libertate usurpavit. Is autem in eisdem sententia paradoxo, in quo eisdem quoque Laërtius locos plerisque tractat. Nam de sapiente loquens, qui solus liber est. Qui, inquit, nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique, nisi liberetur, ac libere, cuius omnia consilia, resque omnes quas gerit, ab ipso proficiuntur. Is enim, ut vides, dicitur αὐτῷ πραύτω, in quo ipso est αὐτοπραγία, cuius actiones ab ipso proficiuntur. Idem.
 435 Quæ re obediencia vestitur. Quomodo, ut opinor, ceteri cives privati magistratibus servant, hoc est, obediunt in his que ad temp. pertinent. Idem.
 436 Quæ & obediencia, & ergastulo coercetur. Quam qui iusti sunt domini habent in eos, qui iuste servi sunt. cuiusmodi mancipiorum quis est. Idem.
 437 Cui dominatio, que ipsa quoque vivifica est, opponitur. Quippe que hominibus, quibus imperat, ut obediatis nolit, sed servus uti velit. Idem.
 438 Sed etiam reges. Cicero in extremo III. de Kkk